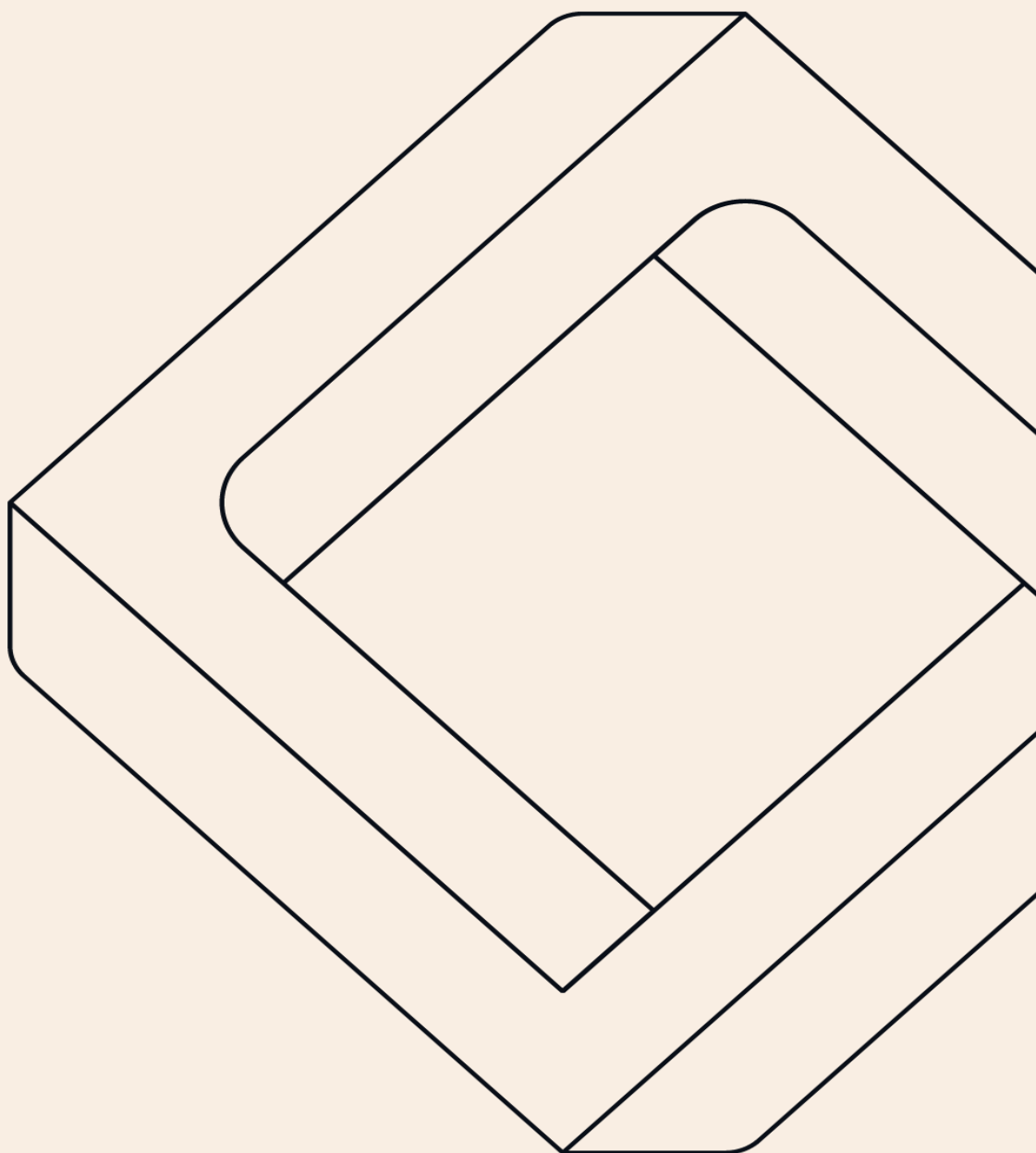

Privatkopiering av opphavsrettslig beskyttet innhold 2025 (før Gramo-justering)

Med historikk for 2023 - 2024

Innhold

Nøkkeltall	1
1. INNLEDNING	3
2. TOTALVOLUM	4
3. DEL I: AUDIO- OG AUDIOVISUELLE VERKSTYPER	5
3.1 Metode.....	6
3.2 Verkstype	7
3.3 Opphav	8
3.4 Volum	10
4. DEL II: LITTERÆRE VERK.....	12
4.1 Metode.....	12
4.2 Verkstype	13
4.3 Opphav	15
4.4 Volum	15
5. DEL III: VISUELLE VERK	16
5.1 Metode.....	16
5.2 Verkstype	17
5.3 Opphav	18
5.4 Volum	19
6. ENDREDE KOPIERINGSVANER	19
6.1 TV-selskapenes tilleggstjenester	20
6.2 Strømming	22
6.3 Automatisk nedlasting	24
Vedlegg 1: Om undersøkelsen	23
Vedlegg 2: Ukentlig kopiering av audio- og audiovisuelle verk 2024 etter verkstype og kopieringsmåte.	30
Vedlegg 3: Strømming og automatisk nedlasting.	31

Nøkkeltall

- Befolkningens kopieringsvaner er i endring, i takt med utvikling av nytt innhold og ny teknologi:
 - Syv av ti (67%) har kopiert ett eller flere verk ukentlig i 2025, uavhengig av verkstype og metode, de fleste (33%) ett eller (16%) to verk. Om lag halvparten (54%) har tatt minst én kopi av ett eller flere audio- / audiovisuelle verk, to av ti (22%) har kopiert litterært verk mens tre av ti (31%) har kopiert visuelt verk.
 - Audioverkene kopieres i vesentlig utstrekning offline via strømmetjenester, mens den audiovisuelle kopieringen går via TV-mottaker. For litterære verk er fotokopi/skjermdump mest utbredt. Bildeverkene kopieres også typisk ved foto/skjermdump, men også ved nedlasting fra nett.
 - De unge benytter i størst utstrekning de nye digitale tilbudene, mens bruken av tradisjonelle metoder stiger med alderen. Når eksempelvis kopiering av audio/audiovisuelle verk typisk skjer offline eller via TV-mottaker, representerer de unge førstnevnte, de eldre sistnevnte.
- Antall kopier foretatt for den enkelte verkskategori eller verkstype, måles spesifikt for denne (låter, sider, bilder, etc.) og summerer ikke uten videre til et enhetlig totalt volum. Med dette forbeholdet er det i 2025 tatt 49,3 millioner kompensasjonsberettigede kopier på tvers av verkstyper og formater. Audiokopier utgjør 21,6 millioner kopier etterfulgt av 11,5 millioner visuelle- og 8,7 millioner litterære kopier. Audiovisuelle kopier utgjør 7,5 millioner.
- Kopiometningen viser ensartede utviklingsbaner de tre siste årene, der alle går tilbake:
 - Audiokopiene «reduseres» fra 27,3 millioner kopier i 2023 (-26%).
 - Audiovisuell kopiering reduseres fra 8,1 millioner kopier (-8%)
 - Litterære kopier reduseres fra 10,2 millioner (-18%).
 - Visuelle kopier er *stabile* fra 13,6 millioner (-18%).
- Innenfor de tre hovedkategoriene varierer kopivolumet for de respektive verkstypene:
 - Blant de audio/audiovisuelle kopiene utgjør musikklåter det største enkeltvolumet (16,1 millioner kopier), etterfulgt av radioprogrammer/podkast (4,3 millioner) og TV-serier (3,1 millioner). Underholdningsprogrammer, nyhets/sportssendinger og lydbøker/ hørespill utgjør hver for seg 1,2 - 1,3 millioner kopier, dokumentarprogrammer, filmer og musikkvideoer henholdsvis 0,8, 0,8 og 0,3 millioner. Størst nedgang i treårs perioden registreres for musikklåter (-36%) og dokumentarer (-30%). Filmer og lydbøker øker i omfang (+18% og +9% henholdsvis).
 - Blant de litterære kopiene utgjør skjønnlitteratur det største enkeltvolumet (2,6 millioner), etterfulgt av fagstoff/forskning/skole (2,2 millioner), nyheter (1,4 millioner) samt mat/strikkeoppskrifter (1,1 millioner). Reise guider (-55%), biografier (-124%), skjønnlitteratur (-38%) og leksikale verk (-31%) viser den største tilbakegangen. Nyhetsstoff (+62%) og blogger (+199%) viser størst vekst (sistnevnte på beskjedent volum).
 - De visuelle kopiene domineres av fotografier (7,0 millioner), etterfulgt av tegninger/illustrasjoner (1,7 millioner). Kunstplakater viser størst tilbakegang (-286%) mens tegneserier (+37%) og design/håndverk (+45%) viser størst vekst..
- Leverandører av audio- og audiovisuelt innhold har etter hvert tatt i bruk internett og strømmeteknologi for innholdsdistribusjon. Sluttbruker tar ikke kopi av innholdet i tradisjonell forstand, men strømmer til egen skjerm. Samtidig er leverandørenes internettpakker blitt stadig større og rimeligere, og tillater dermed at man ikke lenger trenger å laste ned kopi for å spille av innhold (så lenge man er koplet til nett). Nå i 2025 har 79% (2024: 73%) av befolkningen strømmet innhold, det vil si 12 prosentpoeng flere

enn andelen som kopierer audio/audiovisuelt. Og aktiviteten er mest utbredt blant de yngre, der 93% av befolkningen under 45 år har strømmet, mens det tilsvarende gjelder for halvparten i befolkningen 60 år og eldre. Videre vekst i bruken av strømmetjenester, som gir innholds-tilgang uten fysisk ned lasting, vil kunne redusere kopieringsbehovet i tradisjonell forstand fremover. Annen ny teknologi, som push-tjenester der innholds-kopier lastes ned uten at mottaker ber om det, stiger også i utbredelse, men fanges p.t. ikke av kopieringsundersøkelsen.

1. INNLEDNING

Privatpersoner kan lovlig kopiere i private og familiære sammenhenger (åndsverksloven §12). Rettighetshaverne blir kompensert gjennom statlig ordning med bevilgning over statsbudsjettet. Kulturdepartementet har angitt at kompensasjonen blant annet skal baseres på det faktiske omfanget av privatkopiering. Undersøkelsen «Kopiering av opphavsrettslig beskyttet innhold» kartlegger kopieringsomfanget av audio- og audiovisuelle verker (musikk, film, TV-program og lydproduksjoner) samt litterære tekster og bilder, til privat bruk i den norske befolkningen. Hensikten er å estimere omfanget av *kompensasjonsberettiget kopiering*, som utgangspunkt for fordeling av midler til de rettighetshavere Norwaco representerer. Kartleggingen er gjennomført årlig siden 2005.

Befolkningens kopieringsvaner er i stadig endring, i takt med teknologisk utvikling samt tilbudet av nye digitale medier og teknologiske løsninger. Undersøkelsesdesignet er derfor løpende tilpasset disse endringene, bl.a. ved inngående vurdering av intervjuets innhold og spørsmålsformuleringer. Dels er det tilpasset endringer i omgivelsene og i befolkningens faktiske kopieringsbehov. Dels består det i justeringer av undersøkelsesinstrumentet (nye spørsmål, omformuleringer, endret spørsmålsrekkefølge, o.l.) for bedre å fange den reelle adferden. Endringer i designet løper parallelt med justeringer i estimeringen.¹

Samtidig som de historiske utviklingstrekkene er viktige å ha med i betraktningen, har justeringene medført at dagens estimater ikke uten videre kan følges bakover i tid. For det første vil det i mange tilfeller være uklart hva som menes med «kopiering», da eksempelvis tilrettelegging for løpende ned-lasting (strømming), etc. gir tilgang til innhold uten fysisk lagring på mottakerens enhet. For det andre er kartleggingen krevende for respondentene, da den forutsetter relativt detaljert rapportering av aktiviteter og bruk av verktøy som respondentene ofte har begrenset kjennskap til og erfaring med. For det tredje er flere typer kopiering relativt sjelden forekommende, noe som gir begrenset estimeringsgrunnlag for disse. Og for det fjerde er registreringen ømfintlig for særskilte avvik i respondentenes adferd, f.eks. ved at enkeltrespondenter rapporterer uvanlig høyt eller lavt omfang av samlet- eller en bestemt type kopiering. For å redusere usikkerhet og å gjøre estimeringen så entydig som mulig, utnyttes nå flere års informasjon til å berike rapporteringens informasjonsgrunnlag. Ved å beregne kopieringsvolumet med utgangspunkt i et såkalt «*veiet, glidende gjennomsnitt*» for de siste tre årene, kalibreres estimatene for tilfeldige variasjoner og usikkerhet knyttet til begrenset antall observasjoner og/eller ekstremverdier i grunnlaget. Mens kartleggingen av audio- og audiovisuell kopiering strekker seg tilbake til 2007, er årets rapportering i hovedsak avgrenset til de tre siste årene.

Fra og med innføring av *ny åndsverklov 1. juli 2018*, omfattes også visuelle- og litterære verk av rettighetsvernet. Felles for alle kopikilder er at kopieringsomfanget måles i antall kopier. Samtidig er verkstypene i sin karakter vesens forskjellige: Mens audio- og audiovisuelle verkstyper har «varighet», telles «antall låter» for musikkopiering og «antall episoder» for TV-serier.² Litterære tekster måles i «antall sider» og visuelle verk «antall bilder».³ Rapporteringene siden 2018 har behandlet audio- og audiovisuelle verk på den ene side og visuelle verk og litterære tekster på den andre, i egne selvstendig rapporter. Fra og med 2021 behandles alle kopieringstypene i samlet fremstilling, men i separate deler slik at behovet for

¹ I 2025 testes undersøkelsen på et eget utvalg 15-17 åringer, da kopieringsadferden varierer med alderen, og det antas at særlig volumet på audiokopieringen vil øke ved å utvide målgruppen til å omfatte de aller yngste. Dokumentasjon i egen rapport.

² Estimeringsgrunnlaget «antall kopier» avviker da fra «antall betraktere», i det kopiering til felles lagringsenhet vil kunne deles av flere (slik som f.eks. når en husstand deler en TV-boks).

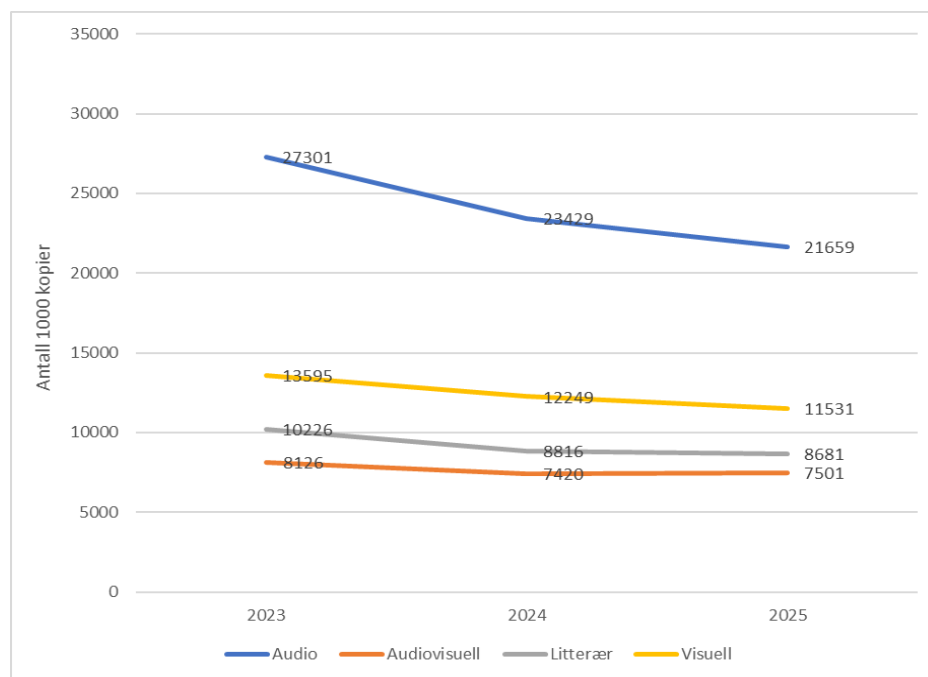
³ Konvertering av antall sider til verk, foretas av Norwaco basert på egen «konverteringstabell», som ligger utenfor rammen av denne kartleggingen.

separate estimater for de ulike kopieringstypene ivaretas. For nærmere dokumentasjon av undersøkelsens design og gjennomføring, se Vedlegg 1.⁴

2. TOTALVOLUM - VERKSKATEGORIER

Kopieringsundersøkelsen dekker fire overordnede verkskategorier; audio- og audiovisuelle, litterære og visuelle. Det kompensasjonsberettigede ukentlige kopivolumet i perioden 2023-2025 varierer med verkenes innhold og over tid (Figur 2.1).

Figur 2.1. Totalt ukentlig kopieringsvolum per verkskategori 2023-2025. Antall i tusen kompensasjonsberettigede kopier.⁵

Antall kopierte audioverk i 2025 utgjør 21,7 millioner kopier (låter/episoder), visuelle verk 11,5 millioner (bilder), litterære verk 8,7 millioner (sider) og audiovisuelle verk 7,5 millioner (låter/episoder) kopier.

Når de fire kategoriene ikke er umiddelbart sammenliknbare ettersom de måles på ulike måter, kan de heller ikke adderes, slik at de relative endringene per verkstype er de mest interessante. Betraktet over *treårs-perioden* forlenges fjorårets nivåer for tre av de fire hovedkategoriene, samtidig som de reduseres noe. Audiokopiene, viser fortsatt den mest markerte tilbakegangen (-26%), selv om den nå flater ut, etterfulgt av de litterære- og visuelle verkene (begge -18%).⁶ De audiovisuelle verkene viser nå den minste tilbakegangen, relativt sett (-8%), inklusive svak fremgang siste året. Med eventuelt unntak for de audiovisuelle, tas det altså stadig færre kompensasjonsberettigede kopier av samtlige verkskategorier de tre siste årene. Og tilsvarende, fallende volumer for de tre førstnevnte «kompenseres» i en viss grad av sistnevnte.

⁴ Merk at rapporteringen av befolkningsandeler i fra og med 2024 basert på vår- og høst utvalgene samlet, mens de tidligere har vært basert kun på høstutvalget. Sammenslåingen av de to utvalgene gir større validitet ved å fange to perioder av året samtidig som den statistiske usikkerheten reduseres ved dobbelt utvalg. Erfaringsmessig er kopieringsomfanget noe høyere om høsten enn om våren og tolkingen av endringer over tid må ha justeringen in mente.

⁵ Tall for 2023 og 2024 er Gramo justerte, for 2025 oppgitt før Gramo justering.

⁶ Merk at Gramo-andelen for musikkopiering er nedjustert over de siste seks årene, og særlig etter Storbritannias uttreden av EØS i 2020. Verdiene er som følger: 2020:73%, 2021: 48%, 2022:52%, 2023: 56% og 2024 45%. Når estimeringen benytter tre-årig glidende snitt, vil det være noe «etterslep» i Gramo-justeringen. Særlig den relativt store nedjusteringen mellom 2020 og 2021, vil fra og med 2024 ha mindre effekt.

Det kompensasjonsberettigede volumet representerer altså et *utvalg* av befolkningens totale kopiering, slik det registreres i kartleggingen: På den ene side er betalt- og ulovlig kopiering ikke kompensasjonsberettiget, mens beskyttet-andelen varierer med verkstypenes opprinnelse. På den annen side innebærer beregningen av beskyttet-andelen flere modifikasjoner, knyttet til både datainnsamlingen og estimeringsmåten⁷. Når disse kriteriene i tillegg endres over tid, legger det også føringer på tolkningen av utviklingstrekk. Merk f.eks. at estimatene siden 2021 tar høyde for at Storbritannia er trukket ut av EU, med konsekvens for EØS-andelen for særlig musikkverkene, og dermed for reduksjonen i volumet av audiokopier. Offline- kopiering ble inkludert i kartleggingen fra 2020.

Ellers vil endringer i kopieringsvolumene for de respektive verkstypene kunne skyldes faktiske endringer i befolkningens kopieringsvaner, både når det gjelder antall personer som kopierer og/eller at kopieringsvolumet endres blant dem som kopierer – i hyppighet, innhold eller omfang. Slike endringer styres dels av interessen for verkstypene, verkenes omfang (krav til nedlastingshastighet og lagringskapasitet) og av kopieringens funksjonalitet. Ikke minst viser ulike medieovervåkinger at den yngste delen av befolkningen er rask til å ta i bruk nye teknologier.⁸

I det følgende redegjør vi nærmere for estimeringen av den kompensasjonsberettigede kopieringen, samt noen av de dominerende trendene, slik de gjør seg gjeldende for hver av de fire verkskategoriene henholdsvis.⁹

3. DEL I: AUDIO- OG AUDIOVISUELLE VERKSTYPER

Det finnes i dag flere kopieringsmetoder, mer eller mindre tilrettelagt for kopiering av audio- og audiovisuelle verk. Samtidig stiller verkene egne betingelser: Eksempelvis krever en film gjerne lang nedlastingstid, betydelig lagringsplass, og eventuelt lagring på TV-mottaker. En TV-mottaker er stasjonær, dels tidsstyrt og deles gjerne av hele husstanden. Kopiering av musikklåter tar derimot liten lagringsplass, overføres raskt og enkelt til mobiltelefon eller PC, styrt umiddelbart av telefonens eier alene.¹⁰

Estimeringen beregnes med utgangspunkt i verkstypene musikklåter, lydbøker/spill, og radioprogrammer / podkaster. Omfanget av audiovisuelle verk baseres på musikkvideoer, filmer, TV-serie episoder, nyhetssendinger og underholdningsprogrammer. Ettersom audiokopiering utgjør det største volumet, vies denne verkskategorien ekstra oppmerksomhet, bl.a. ved detaljert rapportering av de respektive verkstypene for hver kopieringsmetode (Vedlegg 2).

Når det gjelder audiokopieringens volum, skal det bemerkes at inkludering av *offline kopier* i registreringen fra og med 2020 gav betydelig løft og medførte en fire-fem dobling av volumet sammenliknet med perioden fra 2019 og tidligere (se rapport for 2021). Veksten representerte med andre ord en vesentlig omlegging av beregningsgrunnlaget og ikke nødvendigvis en umiddelbar endring i befolkningens kopieringsadferd fra det ene året til det andre. På lengre

⁷ Se Vedlegg 1.

⁸ F.eks. Kantars løpende TVOV kartlegging. Kommentarer på endringer i kopieringsvaner og variasjoner i kopieringsadferd i befolkningen baseres på det totale kopieringsomfanget, uavhengig av verkshøyde. Avgrensningen til kompensasjonsberettiget kopiering foretas i etterkant av datainnsamlingen, basert på respondentenes rapportering av hvordan kopieringen foretas.

⁹ I 2020 var undersøkelsen delt i to. Del 1 inkluderte ikke offline kopiering, del 2 målte kun offline kopiering. Fra og med 2021 rapporteres de sammenstilt.

¹⁰ For nærmere diskusjon av nyere teknologiske hybridløsninger, se Vedlegg 3.

sikt reflekterer den imidlertid en teknologidrevet adferdsendring som fanges opp i kartleggingen fra og med dette året.

3.1 Metode

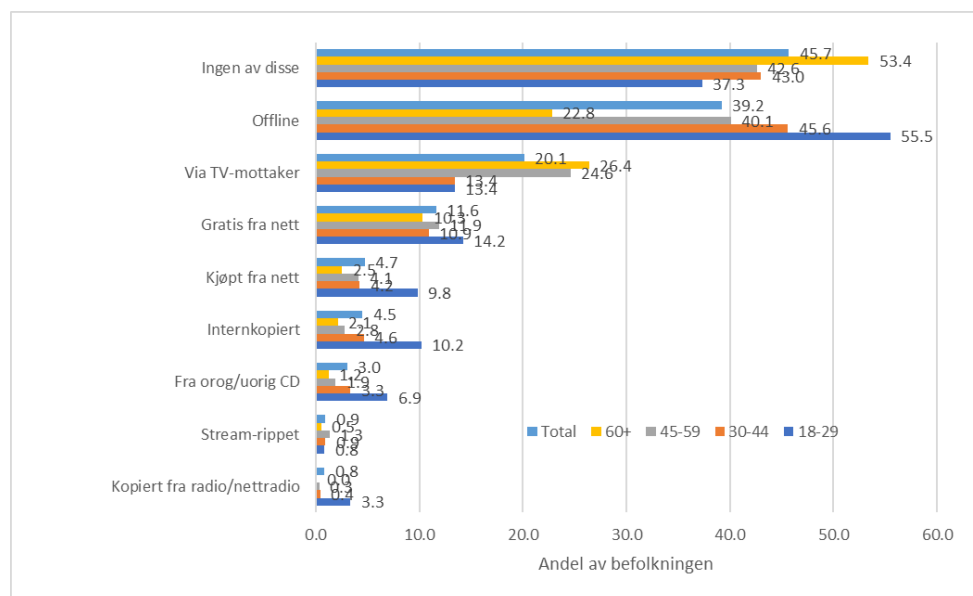
Åtte audio/audiovisuelle kopieringsmetoder kartlegges.¹¹

Om lag halvparten av befolkningen (54%) har kopiert audio/audiovisuelt i 2025, som for de to foregående årene (55% i 2024 og 57% i 2023), tilsvarende om lag 2,4 millioner nordmenn i den voksne befolkningen 18 år og eldre.¹²

Når audiokopieringen dominerer er det interessant å se nærmere på hvilke måter kopieringen foretas på, og om den endres over tid. Bl.a. har de fleste og mest benyttede strømmetjenester for musikk, radio/podkast og lydbok som nevnt tilrettelagt funksjonalitet for *offline lagring*. Dette gjelder for tilbydere som Spotify, Tidal, Storytel, Acast og f.eks. «podkast-appen» på Apple- og Android-enheter. De senere årene er det også blitt vanlig å tilrettelegge for offline lagring på strømmetjenester for film / TV / video-medier. Vi finner funksjonaliteten i tjenester som NRK, Netflix, HBO, Viaplay, TV2 Sumo, m.fl. Men det finnes fortsatt strømmetjenester som ikke tilbyr offline lagring eller ned lasting av strømmet innhold. Og, piratkopiering gjør det mulig å strøme rett til egen disk: stream-ripping / de-streaming. Offline kopiering er ellers kompensasjonsberettiget, med mindre den har opphav utenfor EØS.¹³

Åtte metoder for audio/audiovisuell kopieringsaktivitet registreres (Figur 3.1).¹⁴ Alle er benyttet.¹⁵ Syv av ti som audiokopierer har benyttet én av metodene, to av ti har benyttet to av dem.

Figur 3.1 Ukentlig kopiering av audio- og audiovisuelle verk 2025, etter metode og alder. Prosent, n= 2.039.¹⁶

¹¹ Kopiering fra original og uoriginal CD til annet medium registreres for seg, men rapporteres samlet.

¹² Beregnet med utgangspunkt i kopieringsmetoden, og vil kunne avvike litt relativt til beregning med utgangspunkt i verkstyper.

¹³ Grenseoppgangen mellom «tradisjonell kopiering» og nye digitale hybridløsninger, diskuteres i Vedlegg 3.

¹⁴ Kopiering fra original og uoriginal CD til annet medium registreres for seg, men rapporteres samlet.

¹⁵ Gjelder kjøp utenom strømmetjenester. Nettkjøp registreres med kopivolum, men ikke som avgiftspliktig.

¹⁶ Befolkningsandelene estimeres med basis i utvalgene fra både vår og høst. Det samme gjelder for de øvrige befolkningsestimaterne i denne rapporten. Merk at Nettkjøp og Stream-ripping inngår i estimeringen av befolkningsandelene, men holdes utenfor i beregningen av vederlagspliktig volum (Se Vedlegg 2).

Offline er fortsatt den mest utbredte kopieringsmåten (46%), etterfulgt av TV-mottaker (20%) og gratis ned-lastning fra nettet (12%). Kopiering mellom egne lagringsmedier foretas blant fire av hundre. Færre kjøper kopierer fra nett eller internkopierer (5), mens de færreste kopierer fra CD (3%), stream-ripper eller kopierer fra radio (begge 1%). Mønsteret er overveiende det samme som de foregående årene, der største endringer over treårsperioden er nedgang i andelen som kopierer via TV-mottaker (-5,0 prosentpoeng).

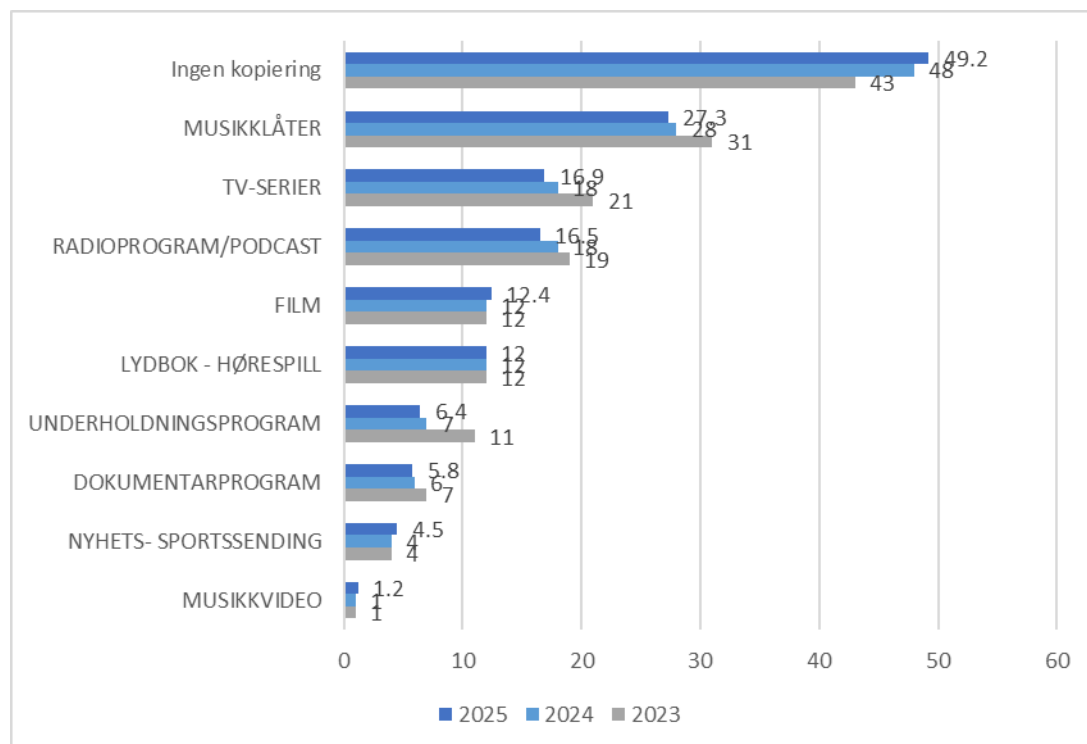
Kopieringsmåtene varierer mellom unge og eldre. Mens seks av ti under 30 år audiokopierer via én eller flere av måtene gjelder det samme for fire-fem av ti eldre over 60. Og mens de yngste i gjennomsnitt benytter 1,4 metoder, synker antallet med stigende alder til 0,8 blant de eldste. De to hyppigst benyttede metodene spiller hverandre aldersmessig: Mens fem-seks av ti blant de yngste anvender offline kopiering gjelder det samme for to av ti 60+ åringer. Mens én av ti under 30 år benytter TV-mottaker, gjelder dette for tre av ti i alderen 45+ (som de tre foregående årene). Ellers ser vi også at andelen internkopieringer og kopiering fra CD/LP synker med stigende alder, men da i betydelig mindre utstrekning enn for offline kopiering.

3.2 Verkstype

Betrakter vi andelen av befolkningen som kopierer de respektive audioverkene i tre-års perioden, ser vi at mye er likt (Figur 3.2).

Samlet sett har om lag fem-seks av ti lagret én eller flere audio-/audiovisuelle kopier. Kopiering av musikklåter, TV-serier og radioprogrammer er mest utbredt og gjøres av om lag hver tredje-andre nordmann. For radioprogrammer, film og lydbøker er omfanget ganske likt, og utgjør om lag én-to av ti. Underholdnings- og dokumentarprogrammer, samt nyhets- og sportssendinger, viser noe mindre utbredelse enn de øvrige (færre enn én av ti) mens kopiering av musikkvideoer utføres av de færreste (1%).

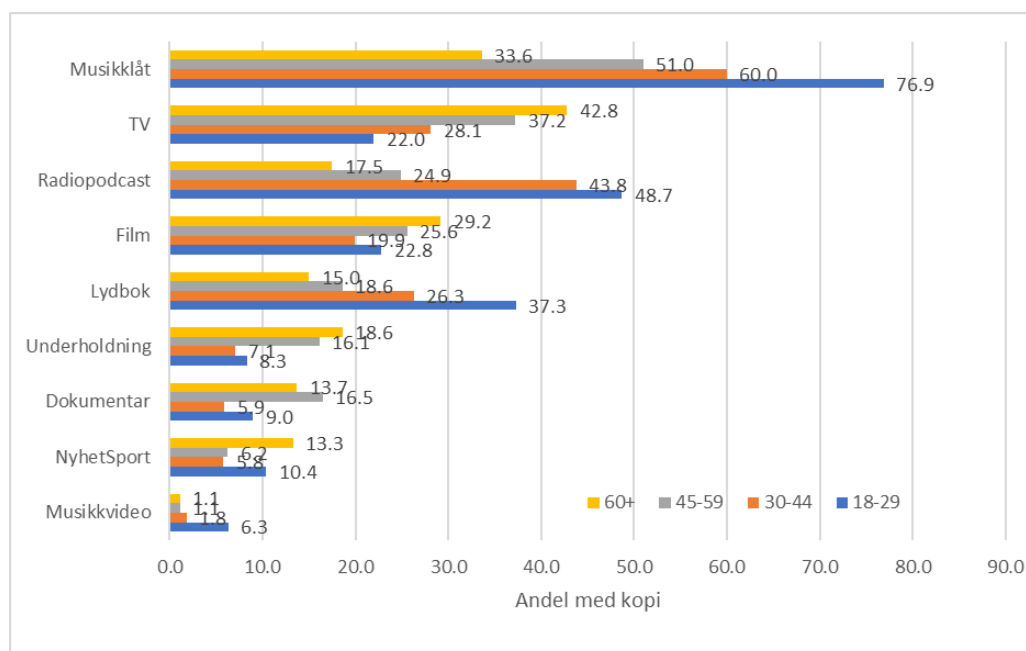
Figur 3.2 Andel av befolkningen som har lagret én eller flere audio-/audiovisuelle kopier per verkstype siste uke 2023-2025. Prosent, n= 1.237, 2.102 og 2.039 henholdsvis.

Andelen som musik-kopierer holder seg stabil på om lag tre av ti (ned fra 31% til 27%). Tilsvarende stabilitet gjør seg også gjeldende for TV-serier (ned fra 20% til 17%) og dels for radioprogrammer (ned fra 19% til 16%). Filmer og lydbøker ligger stabilt (rundt 12%). Det samme gjelder underholdningsprogrammer, etter et lite fall fra 2023 til 2024.¹⁷ Mens vi tidligere har antydnet en mulig dreining bort fra tyngre nedlastinger (film) i stasjonære medier (TV-boks) til lettere nedlastinger (musikkklåt) i mobile enheter (telefon), er denne ikke lenger entydig, gitt de relativt små endringene de siste tre-fire årene.

Mønsteret bekreftes imidlertid i den forstand at unge og eldre kopierer verkstypene i forskjellig omfang (Figur 3.3).

Figur 3.3: Verktstype kopiert siste uke blant personer som har kopiert audio- eller audiovisuelt verk, etter alder 2025. Prosent (n=1.113).

Når musikkklåter har den største utbredelsen, skyldes det i vesentlig grad de yngste: Mens nesten åtte av ti under 30 år har lastet ned musikkklåter, synker andelen med stigende alder til tre av ti blant de eldste over 60 år. Det samme gjelder radioprogrammer/podcast (ned fra fem- til to av ti) samt lydbøker (ned fra fire til en-to av ti). For TV-serier er mønsteret det motsatte, der andelen stiger fra to av ti blant de yngste til fire blant de eldste. Den samme trenden gjenfinnes for underholdningsprogrammer, dokumentarer og til en viss grad nyheter.

3.3 Opphav

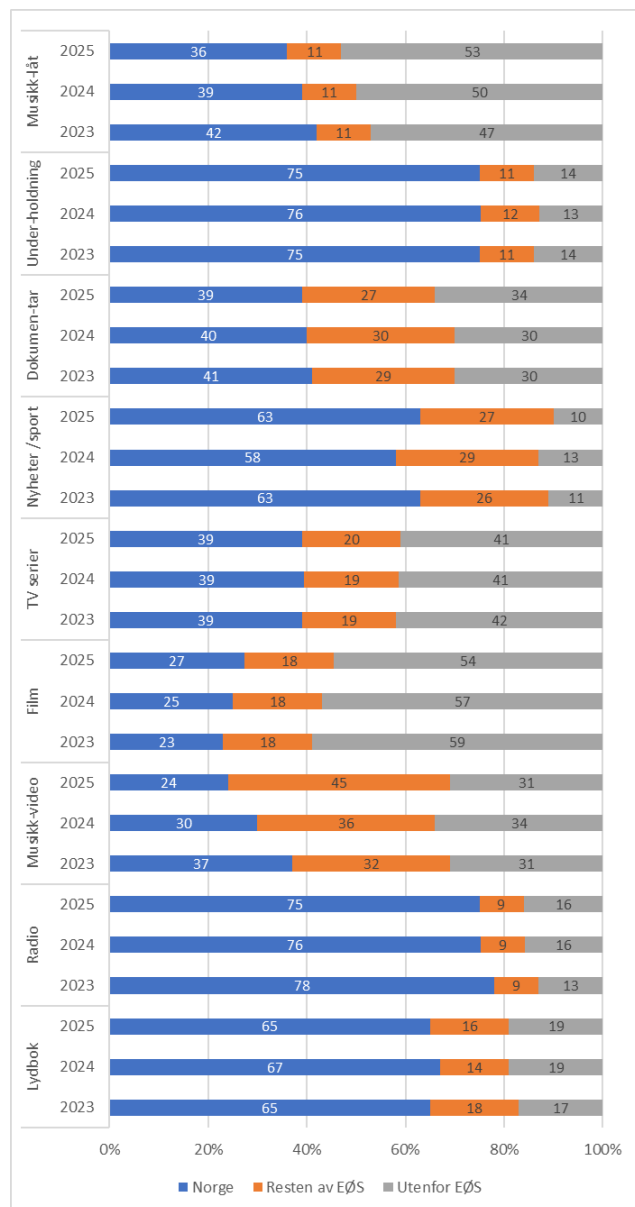
Kopier med opphav utenfor EØS holdes utenfor beregningen av vederlagsplikt sammen med den forholdsmessige andelen av «vet ikke». For enkelte verkstyper er andelen betydelig og vies derfor særskilt interesse.

EØS-andelen estimeres med utgangspunkt i respondentenes egen rapportering av (det sist kopierte) verkets opphavssted. Det er betydelig usikkerhet knyttet til estimeringen da det ofte kan være vanskelig å kjenne verkets opprinnelse, artisters nasjonalitet og verkets opprinnelsessted kan være forskjellige, osv.

¹⁷ Den statistiske usikkerheten på enkeltobservasjonene er høyere enn for trendene, der trenden også forlenges bakover.

Beregningen av EØS andelen for *musikklåter* avviker imidlertid fra de øvrige verkstypene, da denne fastsettes årlig av Gramo. Samtidig er andelen redusert de siste årene, hovedsakelig fordi England ikke lenger er del av EØS.¹⁸ Slike justeringer påvirker i sin tur estimeringen av musikkopienes volum, da musikkverkene tradisjonelt gjerne har hatt britisk opphav, og dermed også audiokopieringens totalvolum når musikkopiene utgjør det vesentligste omfanget. Men endringen tilskrives i så fall klassifiseringen (som igjen reflekterer kopieringsadferden).¹⁹

Figur 3.4 Opphav til siste kopi av audio- og audiovisuelle verk 2023-2025- Pre Gramo. Prosent.²⁰

¹⁸ Les mer her: <https://www.gramo.no/om-gramo/statistikken>.

¹⁹ Endringen er eksplisitt tatt høyde for i spørreskjemaet, der opprinnelseskategorien «Fra andre land» er erstattet med «Fra EU/EØS-land utenfor Norge (ekskl. Storbritannia)» og tilsvarende «Fra land utenfor Europe» endret til «Fra land utenfor EU/EØS-land (inkl. Storbritannia)».

²⁰ Andelene er basert på tre-årig glidende snitt, i henhold til respondentenes rapportering av kopienes opphav, slik som for beregningen av volumtallene: 2025 er veiet snitt av 2023 (1/6), 2024 (2/6) og 2025 (3/6). Samme prinsipp gjelder for tidligere år (I 2021 ble det laget toårig veiet glidende snitt av 2020 (1/3) og 2021 (2/3) grunnet manglende informasjon for 2019. Opphavet for *musikklåter* fastsettes av Gramo. Vi mangler historiske verdier spesifisert på alle de tre kategoriene Norge / resten av EØS / utenfor EØS 2021 og 2022. (Dette påvirker imidlertid ikke volumberegninger siden kompensasjonsberettigede kopier estimeres ut fra den samlede EØS-andelen, dvs. Norge + resten av EØS). Se vedlegg 1, avsnitt V1.2.

Med denne bakgrunnen ser vi at Norge/EØS-andelen varierer betydelig mellom de audio- / audiovisuelle verkstypene (Figur 3.4). Høyest EØS-andel i snitt for de tre årene (om lag 90%) finner vi for underholdnings programmer, nyhets- / sportssendinger, radioprogrammer og lydbøker - som i de fleste tilfeller også er norskproduserte. På motsatt side finner vi filmer, musikkklåter og dels TV-serier, som i rundt halvparten av tilfellene er produsert utenfor EØS-området. Andelen musikk-videoer, som i 2023 i syv av ti tilfeller var produsert innenfor EØS-området flatet ut i 2024, men med fallende trend for norske produksjoner. Norskprodusert innhold finner vi hovedsakelig i underholdnings-, nyhets- og radioprogrammer, samt i lydbøkene.

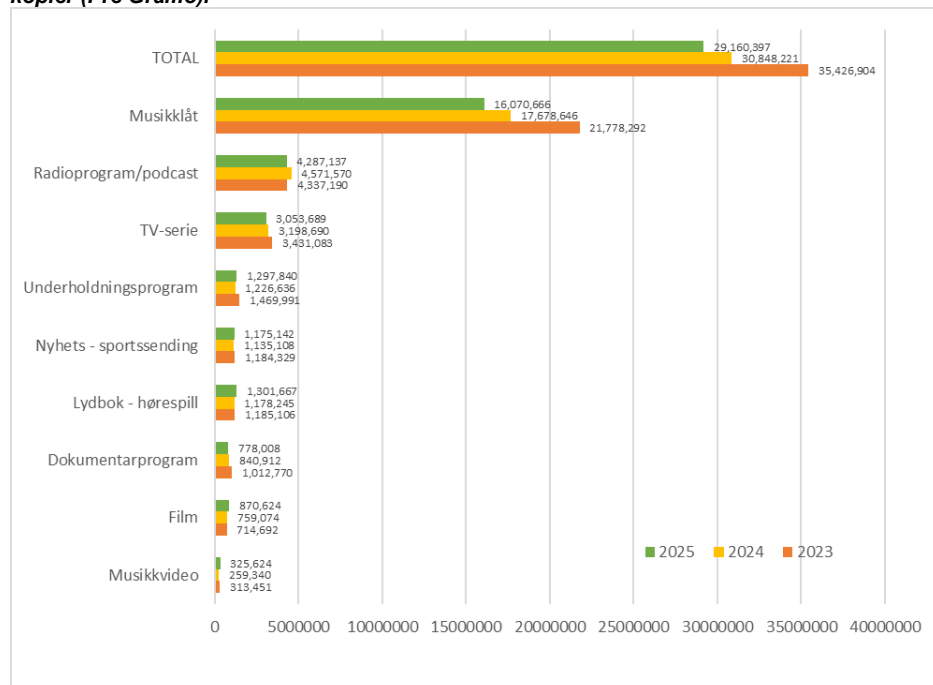
Med andre ord, mens EØS-andelen er lav for filmer, viser denne verkstypen også relativt lavt kopieringsomfang. EØS korrigeringen vil uansett ha begrenset konsekvens for det totale kopieringsvolumet. For musikkklåter, som har det største volumet, blir EØS-andelen avgjørende og er i 2024, 50% - i 2025 estimert til 47%.²¹ Her kan imidlertid utviklingsbanen i 2025 ikke uten videre kommenteres før de endelige Gramo-tallene er på plass. Det antydes imidlertid svakt nedadgående trend styrt av norsk-andelen.

EØS-andelene varierer ellers i større grad mellom verkstypene enn over tid.²² For dokumentarer antydes også en mulig synkende trend, som skyldes nedgang både i andelen norskproduserte og øvrige EØS-produserte verk. Motsatt ser vi en stigende norsk-andel for filmer i perioden, fra 41% til 45%.

3.4 Volum

Kopieringsadferd og beskyttet-rate betraktes som nevnt med utgangspunkt i hele befolkningen i estimeringen av det totale kopivolum. Verker produsert utenfor EØS, sammen med direktekjøp og ulovlig kopiering, kommer til fradrag når vi estimerer volumet av

Figur 3.5 Ukentlig antall audio- og audiovisuelle kompensasjonsberettigede kopier per verkstype 2023-2025. Antall kopier (Pre Gramo).

²¹ Dvs, den faktiske uvektede beskyttetandelen angitt av Gramo for 2025 er ennå ikke fastlagt (45,2% i 2024, 55,7% i 2023). Det glidende estimatet er beregnet for at musikk-tallene skal bli sammenliknbare med estimatene for de andre verkstypene.

²² Glatting av estimatene med tre-årige glidende snitt bidrar til å jevne ut tilfeldige årlige avvik (Vedlegg 1).

Kompensasjonsberettigede kopier (Figur 3.5). Audio- og audiovisuell kopiering utgjør 29,2 millioner ukentlige verk, 6,6 kopier per person (30,9 millioner ukentlige eksemplarer / 8 kopier per person i 2024, 35,4 millioner ukentlige eksemplarer / 8,3 kopier per person i 2023).

Musikklåtene utgjør, som tidligere, det alt vesentlige volumet av audiokopieringen, i 2025 med 16,1 mill. kopier (ned fra 17,7 mill. i 2024), tilsvarende 55% av total audiovolumet. Deretter følger radioprogrammer/ podcast med 4,3 millioner kopier (15%) og TV-serier med 3,1 mill. kopier (11%). Underholdningsprogrammer, nyhets- /sportssendinger, lydbøker, dokumentarprogrammer og filmer ligger alle i intervallet 0,8 – 1,3 millioner kopier (rundt 2-4% hver), Det minste volumet representeres ved musikkvideoer (326.000 – 1% av total).

Betrakter vi omfanget for de respektive verkstypene over de siste tre årene (jfr. Figur 2.1), ser vi at den totale reduksjonen representerer nedgang for i hovedsak musikklåter. Det antydes også nedgang for de fleste øvrige verkstypene, selv om de fleste er moderate og i utgangspunktet utgjør små volumer. Når de fleste audio-/audiovisuelle verkstypene viser moderat volum, innebærer det tilsvarende at det hovedsakelig er endringen i musikklåtene som bidrar til den totale audio-nedgangen de siste tre årene. Nedgangen på 5,7 millioner musikklåter tilsvarer en reduksjon på -36%, mot (de avgiftspliktige) audiokopiernes samlede -26%.

For de øvrige verkstypene, finner vi som nevnt relativt små volumvariasjoner over tid, bl.a. fordi kopieringsomfanget i seg selv er begrenset. På den annen side representerer endringene ofte betydelige *relative* størrelser. Eksempelvis går dokumentarprogrammer tilbake med 0,2 mill. kopier, tilsvarende en nedgang på -30%. Nedgangen i TV-serier og underholdningsprogrammer, på henholdsvis 0,3 mill. og 0,2 mill. kopier utgjør henholdsvis 12—13%. Motsatte trender ser vi for særlig filmer, som går frem med 156.000 kopier (+18%). Selv om de relative endringene er betydelige, skjer de altså ofte på de mindre volumene. Samlet sett viser audiokopieringen en tilbakegang på 5,6 millioner kopier (-26%) over de tre årene, mens den audiovisuelle tilbakegangen utgjør 0,6 millioner kopier (-8%).

Innføringen av offline kopiering i målingen fra og med 2020 løftet som nevnt audiokopieringen til et nytt og høyere nivå, og utgjør nå er den mest utbredte kopieringsmetoden for audio- og audiovisuell kopiering. Dette skyldes i stor grad at den mest kopierte verkstypen *musikklåter* i det alt vesentligste skjer offline. Mens 65% av det totale antallet kopier for *alle* audio/audiovisuelle verkstyper (uavhengig av verkshøyde) i 2025 er en musikk-kopi, foretas 72% av de totale musikk-kopiene offline (Vedlegg 2). Ser vi bort fra offline kopier, ville volumet av musikkopier (uavhengig av verkshøyde) m.a.o. utgjort drøyt 10 millioner.

Videre merker vi oss i den sammenheng også at en betydelig andel av audio-kopieringen, og dermed også det totale kopieringsvolumet, (4,7 millioner) knyttes til overføring mellom lagringsmedier som PC/Mac, mobilenhet, skytjeneste, minnepinne, ekstern harddisk, o.l. En ikke ubetydelig andel (2,0 millioner) lastes ned gratis fra nettet.

Når offline kopiering av musikklåter i utgangspunktet utgjør en så vidt stor andel av kopieringen skyldes det som nevnt bl.a. at denne verkstypen har kort varighet og omfang. Musikk, eller podcast, tar langt mindre plass på harddisken eller minnet på mobiltelefonen enn for eksempel en film. Det er derfor ikke uvanlig å kopiere flere låter samtidig (for eksempel et helt album eller en spilleliste), som igjen bidrar til volumhøyden. Audiovisuelle verkstyper derimot krever gjerne større datalagringskapasitet enn audioverkstypene, og vi ser at det ikke i samme grad har utviklet seg vaner i befolkningen for å lagre filmer eller TV-serier offline, som på sin side reduserer antall kopier. I samme retning trekker det forhold at TV-bokser og mobiltelefoner har ulik tilgjengelighet: TV-boksen installeres typisk i husstandens felles oppholdsrom og kopier

deles av flere – dvs. opptak gjøres på vegne av hele husstanden. Mobiltelefonen, derimot, er individuell, portabel og styres av den enkelte.

Og mens bruken av podkast økte betraktelig i befolkningen frem til 2020, snudde trenden i 2021 til en nedgang på ca. 300 000 kopier. Denne trenden ble forsterket i 2022 med i ytterligere 500.000 kopier, i 2023 med 750.000 kopier, dvs. en total tilbakegang disse årene med om lag 1,5 mill. kopier. I 2024 snudde trenden med en økning på 235.000 kopier, mens den nå faller noe tilbake (-50.000 kopier). Merk imidlertid at enkelte podkast-abonnementer laster ned nye episoder automatisk til abonnentens enhet – dette skjer altså i bakgrunnen, uten abonnentens aktive medvirkning, og merkes ikke før man i etterkant må rydde plass for nytt innhold. Denne type automatisk nedlasting fanges ikke i undersøkelsen (Se Vedlegg 3).

Endelig, og parallelt med fremveksten av offline strømming, har annen tilgjengelig teknologi som *TV-distributørenes tilleggstjenester* trolig dempet behovet for kopiering av audiovisuelle verkstyper, generelt sett. Bruken av funksjonalitet som «start forfra», «ukes arkiv», «reprise» etc. har vært markant. Disse funksjonalitetene regnes imidlertid ikke som kopiering og omfattes derfor ikke i kartleggingen av vederlagsplikt. Respondentene bes følgelig eksplisitt om å se bort fra slike tilleggstjenester i registreringen. Det er like fullt viktig å følge utviklingen i bruken av disse tjenestene, da de etter hvert vil kunne erstatte «ordinær» kopiering (se kapittel 6).

4. DEL II: LITTERÆRE VERK

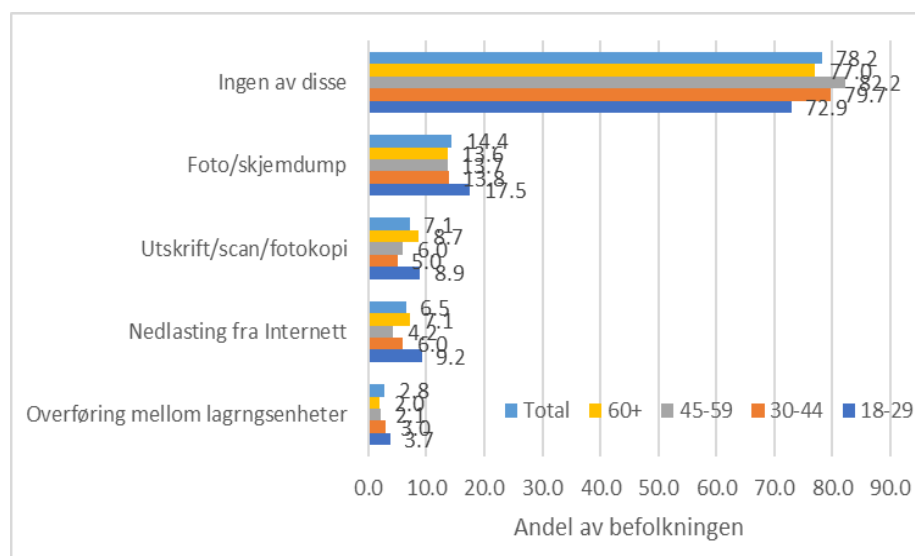
Etter ikrafttreddelsen av den nye åndsverkloven 1. juli 2018, inkluderes også selvstendige visuelle verk og litterære tekster i kartleggingen. Tilsvarende den audio- og audiovisuelle kopieringen er formålet å beregne det kompensasjonsberettigede omfanget av *litterære verkstyper* som journalistikk, fagstoff, skjønnlitteratur, sangtekster, reiseguides, biografier og oppslagsbøker.

Antall kopier av litterære tekster beregnes med utgangspunkt i «antall tekstsider kopiert». For tekster kopiert fra internett, der teksten ikke deles naturlig inn i sider, bes respondentene om å *anslå* hvor mange sider teksten utgjør.

4.1 Metode

Fire metoder for litterær kopiering kartlegges; foto/skjermdump, utskrift/scan, nedlasting fra

Figur 4.1 Ukentlig kopiering av litterære verk 2025, etter metode og alder. Prosent, n= 2.039.

Internet samt overføring mellom egne lagringsenheter. To av ti (22%) har kopiert tekst til privat bruk i referanseuken, tilsvarende om lag 968.000 voksne nordmenn (Figur 4.1). Andelen er den samme som de to foregående årene (begge 22%).

Den hyppigst benyttede kopieringsmåten er foto / skjermdump, utført blant én-to av ti (14%). I underkant av én av ti (7%) har tatt utskrift/scannet/fotokopiert, mens om lag like mange (6%) lastet tekst ned fra nettet. De færreste (3%) har overført tekst mellom lagringsmedier.

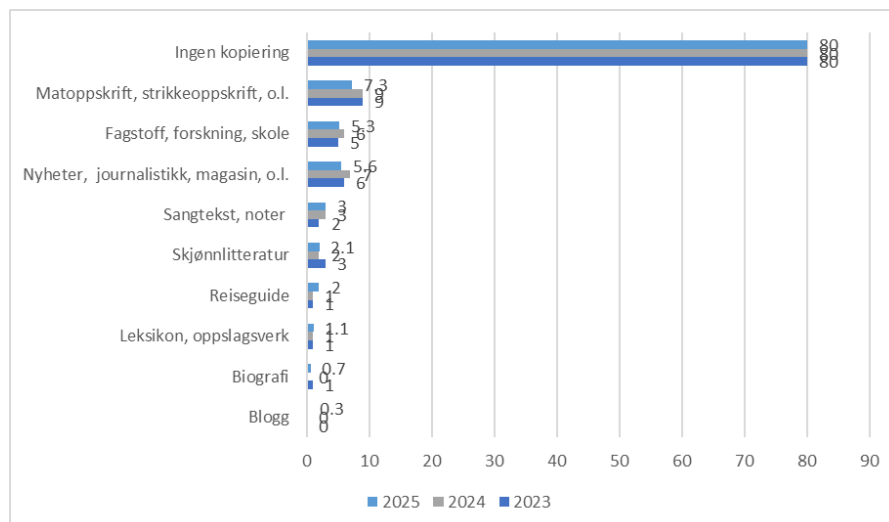
Igjen er aktivitetene relativt sett mest utbredt blant de unge, der om lag tre av ti har tekstkopiert, synkende til to av ti blant 45-59-åringene, hvoretter den flater ut. Mens de ulike metodene anvendes noe hyppigere blant personer under 30 år enn i den øvrige befolkningen, er forskjellene små i befolkningen 45 år og eldre.

Andelen av de yngste som laster ned fra Internett er imidlertid halvert siden 2022 (fra 16% til 7-9% de tre siste årene).

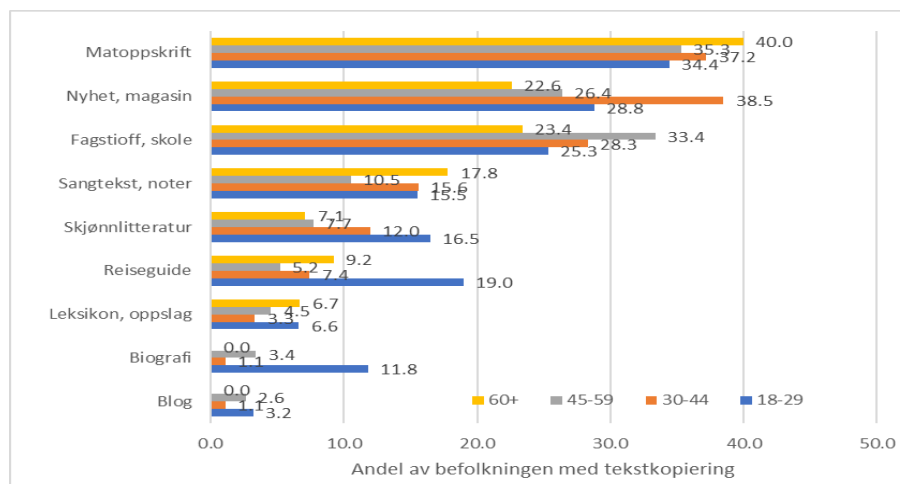
4.2 Verkstype

Når vi ser på andelen av befolkningen som kopierer de respektive tekstbaserte verkstypene over de tre siste årene, ser vi igjen at mye er likt (Figur 4.2).

Figur 4.2 Andel av befolkningen som har lagret én eller flere tekstkopier per verkstype siste uke 2023-2025. Prosent, n= 1.237, 2.102 og 2.039 henholdsvis.

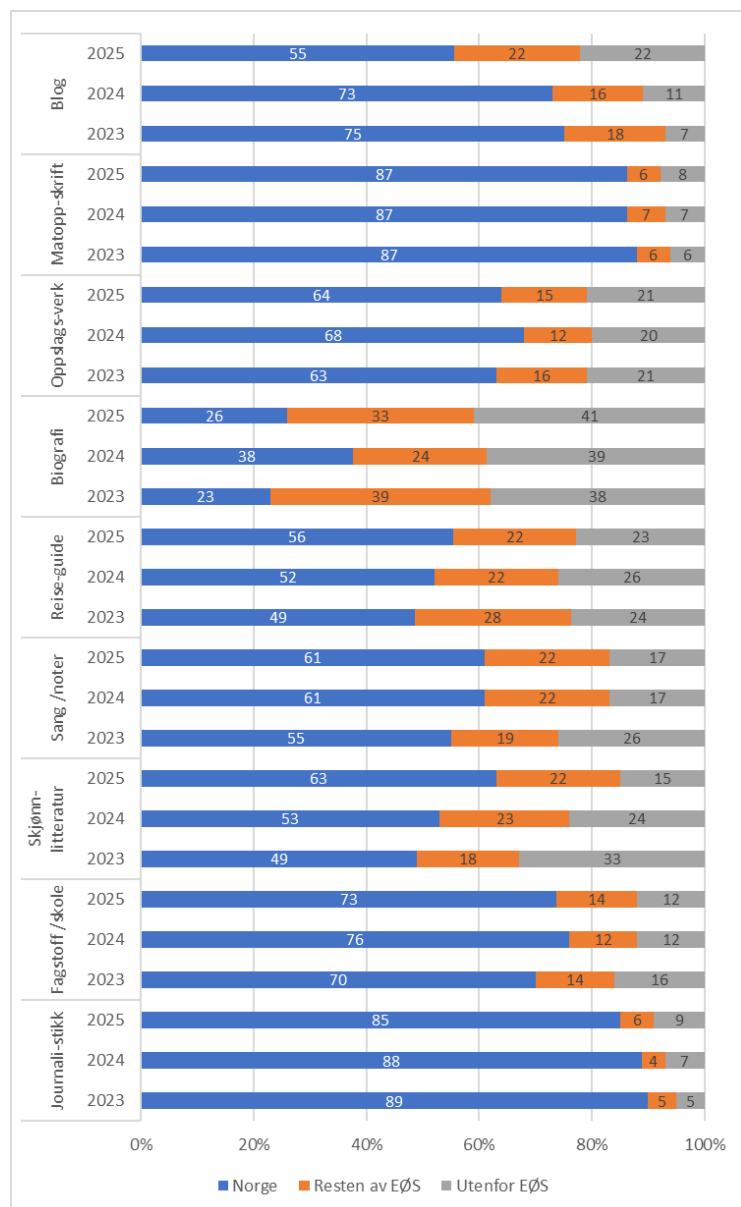
Figur 4.3 Verkstype kopiert siste uke blant personer som har kopiert tekst, etter alder 2025, Prosent (n=400).

Tre verkstyper dominerer aktiviteten. Kopiering av mat-/strikkeoppskrifter, nyheter/journalistikk samt fag/skolestoff er mest utbredt, dvs. utføres blant to-fire av ti i befolkningen. Sangtekster, skjønnlitteratur, reiseguides, leksika, biografier og blogger kopieres i begrenset utstrekning (én-to av ti, eller færre).²³

Aldersvariasjonene for tekstkopiering er mindre entydige (Figur 4.3) enn for audio-kopieringen. Andelen som kopierer matoppskrifter stiger med alderen, mens andelen som kopierer skjønnlitteratur synker. De yngste under 30 år utmerker seg ved utbredt aktivitet på skjønnlitteratur, reiseguides og biografier. Når det gjelder de øvrige verkene, er aldersprofilene like - eller varierende. Men variasjonene er ikke utpregede, heller ikke over tid.²⁴

Figur 4.4 Opphav til siste kopi av litterære verk 2023-2025. Prosent.

²³ For verkstyper med få respondenter (blogger, biografier, etc.) vil informasjonsgrunnlaget kunne være mangelfullt når det gjelder opphav: Dvs. det finnes respondenter som har kopiert disse verkstypene, men noen ganger uten spesifisering eller uten å kjenne opphavsstedet.

²⁴ Begrenset utvalgsstørrelse kan gi tilfeldige utslag.

4.3 Opphav

Det kompensasjonsberettigede kopivolumet for tekstene bestemmes også av opprinnelsessted – i, eller utenfor EØS området. Tekstsidekopier av litterære tekster med opphav utenfor EØS, trekkes fra den kompensasjonsberettigede andelen, sammen med den forholdsmessige andelen av verker uten kjent opphav (Figur 4.4).

Vi ser at journalistiske tekster og matoppskrifter har en EØS-andel i snitt for de tre årene i underkant av 90%. Det vil si, åtte-ni av ti oppgir «Norge» som opphavssted. Fagstoff reisguider, oppslagsverk og sangtekster ligger like ved (rundt 80%), etterfulgt av skjønnlitteratur (ca. 70%) og biografier (60%). For skjønnlitteratur er andelen stigende (om lag 70-90%), mens den for journalistikk er svakt synkende (fra 90%-80%). Bloggene viser markert fallende tendens, fra 90% til 80%.

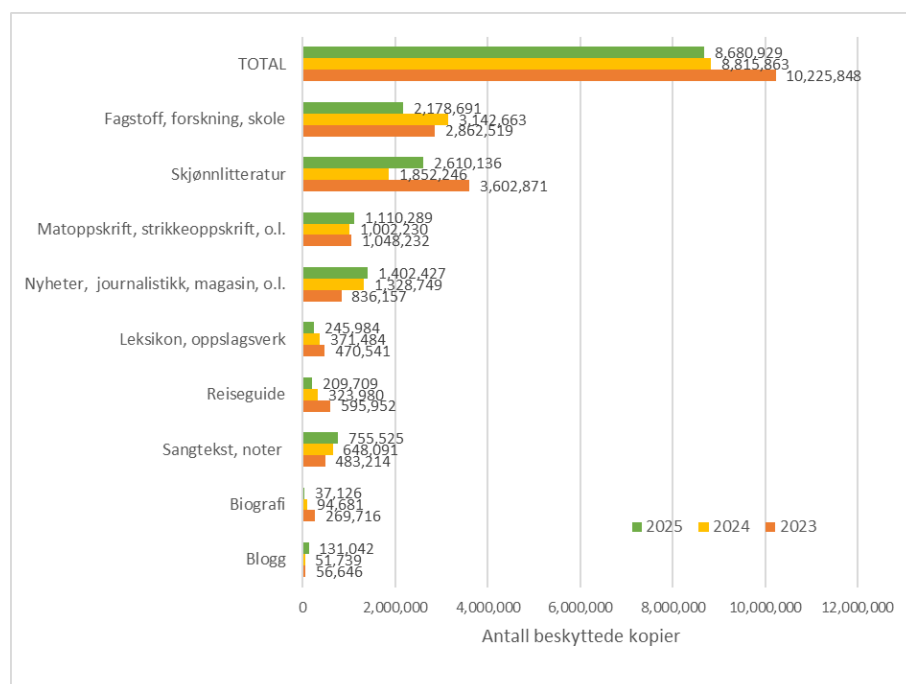
Igjen er variasjonene mellom verkstypene større enn endringene over tid, samtidig som forholdet mellom det norskproduserte relativt til verker produsert i det øvrige EØS-området er relativt stabilt. Vi registrerer at den stabile EØS-andelen for biografier knyttes til vekslende norsk-andel.

4.4 Volum

Som for den øvrige kopieringen kommer ulovlig kopiering, direktekjøp og verker produsert utenfor EØS til fradrag i estimeringen av det kompensasjonsberettigede tekstvolumet.

Det totale ukentlige *beskyttede* volumet av litterære verk i 2025 utgjør 8,7 millioner kopier (Figur 4.5), tilsvarende om lag 2,0 kopier per person. Fagstoff og skjønnlitterære tekster utgjør de største andelen (2,2 mill. og 2,6 mill. kopier henholdsvis – til sammen 55% av det totale litterære kopivolumet). Den øvrige kopieringen fordeler seg med om lag like store volumer på matoppskrifter og nyheter (1,0 og 1,4 mill. kopier henholdsvis), etterfulgt av leksika, reiseguiden og sangtekster (0,2 – 0,7 millioner kopier). Lavest volum registreres for biografier (37.000 kopier) og blogger (131.000 kopier).

Figur 4.5. Ukentlig antall kompensasjonsberettigede kopier av litterære tekster per verkstype 2023-2025.

Omfanget av beskyttede litterære tekster er falt med rundt 1,5 millioner kopier de siste tre årene (-14%). Nedgangen totalt sett speiler imidlertid ulike endringer i kopieringsvolumet for de respektive verkstypene. For de største volumene ser vi tilbakegang både for fagstoff (-17%) og særlig skjønnlitteratur (-38%), men også for biografier (-124%). Volumet på reiseguidere og leksika halveres. Trenden er motsatt for nyheter (+62%), sangtekster (+44%) og blogger (+199%), sistnevnte da på relativt sett begrenset volum. Skjønnlitterære verk nådde en bunn i 2022 på 2,6 millioner, som ble tangert i 2023 med 3,6 mill. kopier, men falt tilbake igjen i 2024 (1,9 mill. kopier). Nå i 2025 er den tilbake på tidligere nivå med 2,6 mill. kopier. Tallene bekrefter i så måte en svingende tendens (og kan være et tilfeldig utslag). Generelt sett observerer vi igjen de største relative endringene for flere av verkene med de minste volumene.

5. DEL III: VISUELLE VERK

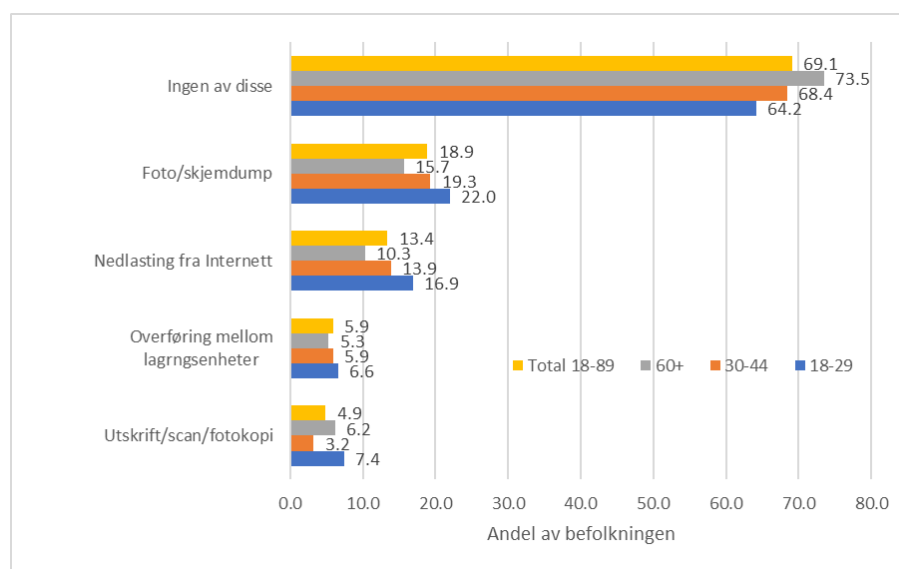
Tilsvarende kopieringen av audio- og litterære verk omfattes også *visuelle verkstyper* som fotografi, tegneserier, tegninger/illustrasjoner/kart, maleri/grafikk/skulptur, kunsthåndverk eller design av den nye åndsverkloven fra 2018. Antall kopier av visuelle verk beregnes med utgangspunkt i «antall kopierte bilder».

5.1 Metode

De samme fire metodene som for litterær kopiering, kartlegges. Tre av ti (31%) har kopiert ett eller flere visuelle verk ukentlig i 2025, litt høyere andel enn for tekstkopiering men da betydelig lavere enn for audiokopiering. Andelen er stabil de siste tre årene (2023: 32%, 2024: 30%), og omfatter nå om lag 1,3 millioner voksne nordmenn.

Foto/skjermdump har størst utbredelse (19%), sammen med nedlasting fra nettet (13% - Figur 5.1). Overføring mellom lagringsenheter er mindre utbredt (6%) sammen med utskrift/scan (5%). Samtidig som alle disse kopieringsmåtene har relativt sett lav utbredelse, ligger alle noen prosentpoeng høyere enn for tekstkopieringen.

Figur 5.1 Ukentlig kopiering av visuelle verk 2025, etter metode og alder. Prosent, n=2.039.

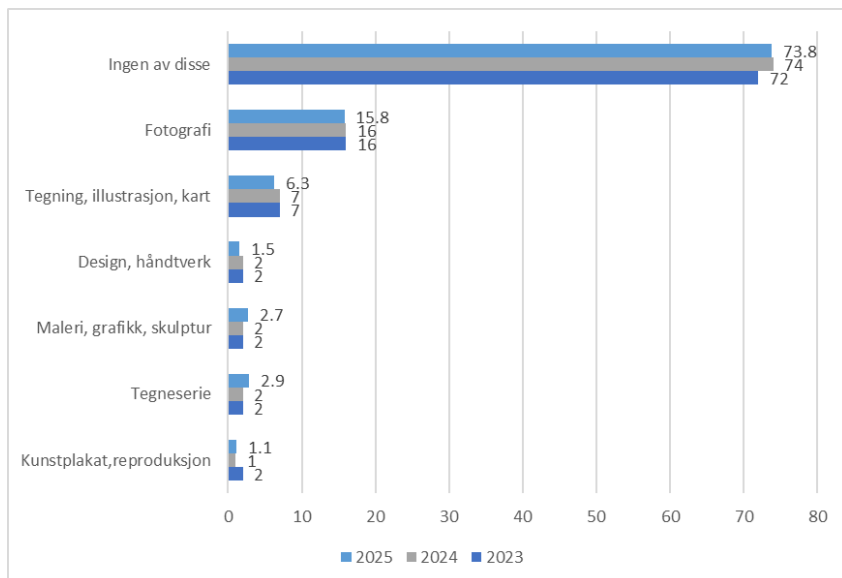

Bildekopieringsmåtene blant unge og eldre speiler kopieringen av de øvrige verkstypene, der de yngre anvender disse metodene i noe større utstrekning enn de eldre. Men aldersvariasjonene er ikke utpregede, og på linje med variasjonene i tekstkopieringen, bl.a. fordi de eldre i samme utstrekning benytter disse metodene til bildekopiering som til tekst.

5.2 Verkstype

Bildekopieringen er da noe mer utbredt enn tekstkopiering, men samtidig adskillig mindre omfattende enn audio/audiovisuell kopiering. Og som for tekstkopieringen, dominerer et par verkstyper aktivitetene (Figur 5.2)

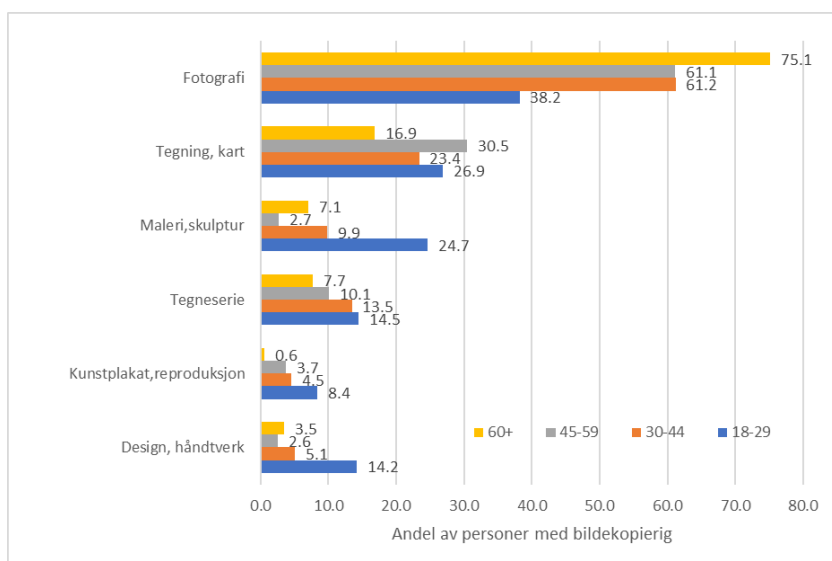
Figur 5.2 Andel av befolkningen som har lagret én eller flere visuelle kopier per verkstype siste uke 2023-2025. Prosent, n= 1.237, 2.102 og 2.039 henholdsvis.

Fotografi er den mest utbredte verkstypen blant dem som kopierer bilder (15-16%), dels sammen med kopiering av tegninger/illustrasjoner (7%). Design/håndverk, malerier, tegneserier og kunstplakater kopieres i begrenset utstrekning (én-to av hundre). Aktivitetsmønsteret er stabilt over tre-års perioden.

Betrakter vi verkstypenes fordeling *blant dem som kopierer bilder*, ser vi igjen at unge og eldre har ulike vaner (Figur 5.3).²⁵

Figur 5.3 Verkstype kopiert siste uke blant personer som har kopiert visuelle verk, etter alder 2025, Prosent, n=534.

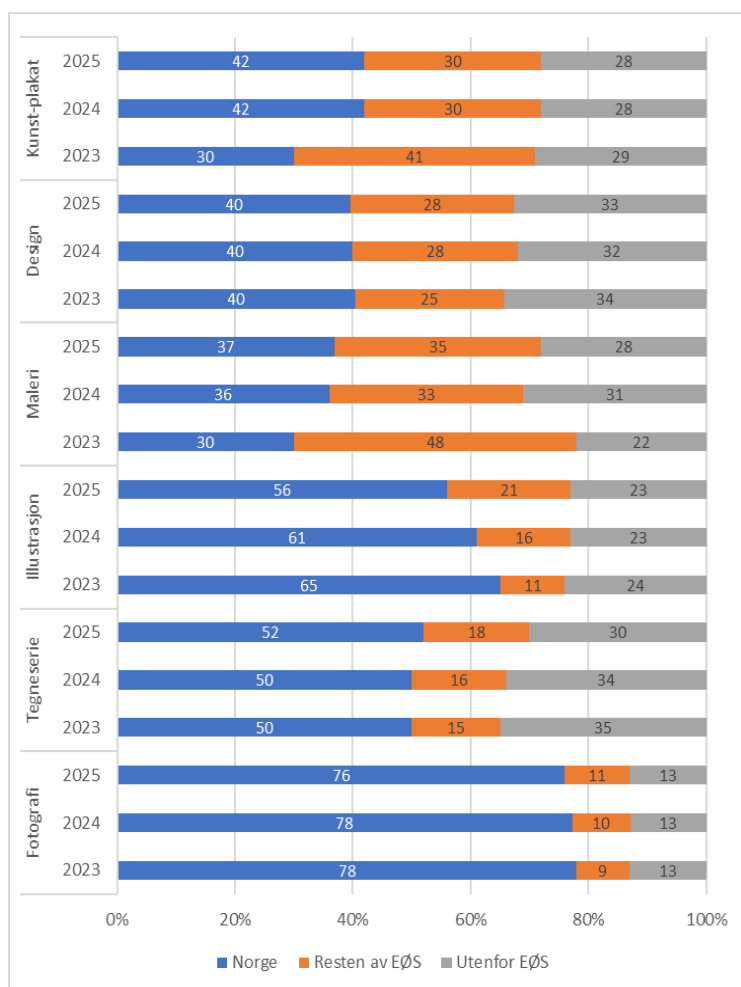
²⁵ Merk igjen at begrenset utvalgsstørrelse kan gi betydelige tilfeldige enkeltutslag.

Fotografier, som er den mest utbredte verkstypen, kopieres i stigende utstrekning med stigende alder, fra fem av ti blant de yngste til syv-åtte av ti blant de eldste. For de øvrige verkstypene er trenden dels den motsatte, samtidig som de yngste i mindre utstrekning anvende disse. Ellers skiller de yngste seg ut med noe mer utbredt kopiering av malerier og design, uten at mønstrene er entydige.

5.3 Opphav

Som for de øvrige verkstypene skal visuelle verk med opphav utenfor EØS, trekkes fra den kompensasjonsberettigede andelen, sammen med den forholdsmessige andelen av verker uten kjent opphav (Figur 5.4).

Figur 5.4 Opphav til siste kopi av visuelle verk 2023-2025. Prosent.

Også her er variasjonene til dels større mellom verkstypene enn over tid. Fotografikopiering, som utgjør den største utbredelsen, har den høyeste EØS-andelen, stort sett representert ved norske kildrer (EØS snitt 87% over de tre årene). For de øvrige verkstypene er EØS-andelen noe lavere (om lag 70%). Billedkunst (malerier, design og kunstplakater) viser den laveste norsk-andelen (30%).

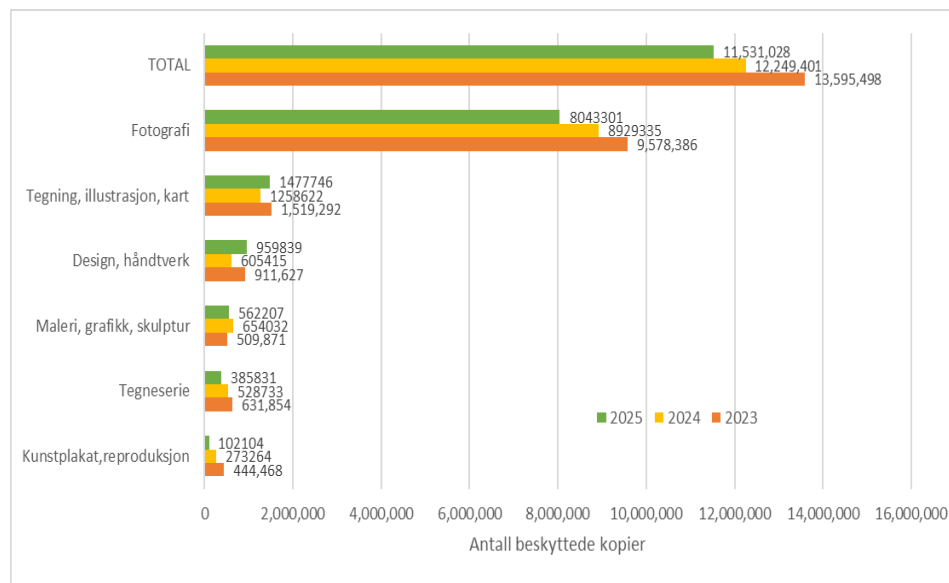
De årvisse fordelingene indikerer mao. overveiende stabilitet innenfor verkstypene. Dvs. for malerier er EØS-andelen svakt fallende, og det samme gjelder norsk-andelen for illustrasjoner, om vi vektlegger nyansene.

5.4 Volum

Det totale beskyttede ukentlige volumet av visuelle verk estimeres til omtrent 11,5 millioner kopier i 2025, tilsvarende 2,6 kopier per person i den voksne befolkningen (Figur 5.5).

Fotografier kopieres klart mest (8,0 millioner – 70% prosent av det totale antallet kopierte visuelle verk. Tegninger/illustrasjoner/kart er den nest mest kopierte visuelle verkstypen (1,5 millioner kopier (13% av total), etterfulgt av design/håndverk (0,9 millioner – 8%). De tre siste verkstypene, malerier, tegneserier og kunstplakater, kopieres i om lag like store volumer (100-600.000 – 1-5% av totalen henholdsvis).

Figur 5.5 Ukentlig antall kompensasjonsberettigede kopier av visuelle verk per verkstype 2023-2025.

Etter en topp i 2023, er volumet generelt fallende, med reduksjon på ca. 2 mill. kopier. Trenden speiler imidlertid variasjoner mellom verkstypene. Fotografier, som representerer det største volumet, går tilbake med ca. 1,5 mill. kopier (-19%). Fallet støttes av tegneserier og kunstplakater (henholdsvis -64% og -335%, tilsvarende 2-300.000 kopier hver. Tilbakegangene oppveies dels av vekst for både design, og tegninger (+50.000 kopier, + 48% og +52% henholdsvis).

6. ENDREDE KOPIERINGSVANER

Vi har ovenfor nevnt at særlig audiokopieringen er endret betydelig over de senere årene, bl.a. som følge av ny teknologi. TV-distributører som Telenor, Get, Altibox, Riks-TV etc. har etter hvert tatt i bruk internett og strømmeteknologi for distribusjon av medieinnhold. Det samme gjelder «allmenkringkasteren» NRK. Det vil si, forbrukeren lagrer ikke selv innhold på eget utstyr, men distributøren gjør det tilgjengelig på egne servere. Disse skaleres opp eller ned etter bruk og behov, der forbrukeren gis tilgang til å *strømme ned* på egen skjerm.

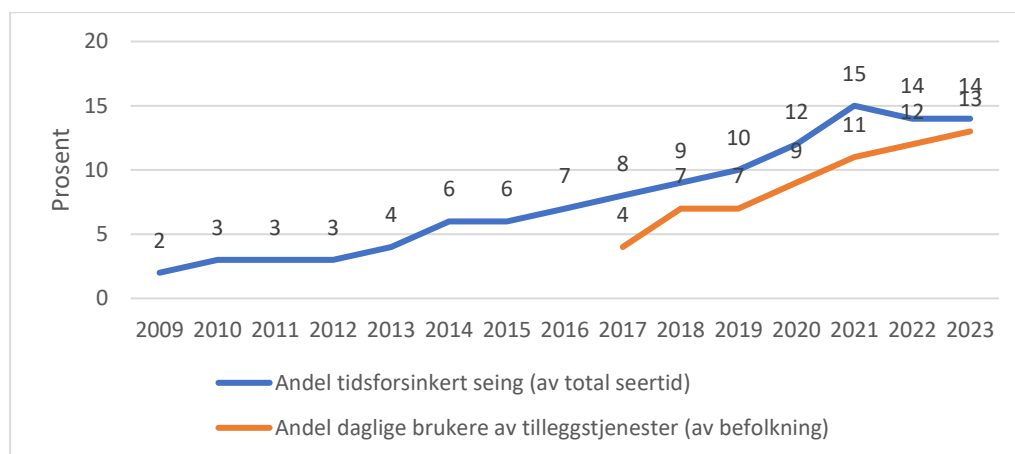
Sluttbruker tar dermed ikke kopi i tradisjonell forstand, i motsetning til når medieinnhold eksempelvis lastes ned på en TV-mottakerboks. Selv om innholdet buffres fortløpende og temporært, omfattes det ikke i registreringen av opphavsrettslig beskyttet kopiering. Samtidig vil aktiviteten kunne ha stor betydning for kopieringsomfanget ved å tilby *alternativ visningsfunksjonalitet*. Vi henter derfor noen tall fra Kantars medieovervåking for å illustrere fenomenet, og ser nærmere på et par alternative visningsmoduser.

6.1 TV-selskaperes tilleggstjenester

I forlengelsen av strømming, følger muligheten for *tidsforsinket* seing, det vil si tjenester som «start forfra», «ukes arkiv», «reprise» og lignende. Sluttbruker tar ikke kopi av innholdet i tradisjonell forstand, men strømmer også her til egen skjerm. Samtidig er tele-leverandørens internettpakker blitt stadig større og rimeligere, og tillater dermed at man ikke lenger trenger å laste ned kopi for å spille av innhold (så lenge man er koplet til nett). Kartleggingen har frem til 2023 benyttet den tidsforsinkede seingen som supplerende indikator på hvor mye av det audiovisuelle medieinnholdet som kopieres.

Ifølge tall fra Kantars TVOV-undersøkelse²⁶ har andelen av seertiden som foretas tidsforsinket økt fra 2% i 2009 til 15% i 2020, og flater ut på 14% i 2023 (Figur 6.1). Andelen omfatter her all seing av TV-innhold som vises på senere tidspunkt enn det opprinnelig var satt opp på sendeflaten. Tallene gjelder også repriser av program som ses forsinket, men ikke selve reprisen. De inkluderer imidlertid både seing av opptak via TV-mottaker, seing av TV-kanalenes internett/strømmetjenester, og altså TV-distributørens tilleggstjenester.

Figur 6.1 Andel daglige brukere av TV-selskaperes tilleggstjenester og andel TV-seing som foregår tidsforsinket. Prosent.

Kilder: Seertid: Kantar. TVOV-undersøkelsen. Personer 12 år +. Opptaksseing siste 7 dager. Brukerandel; Kantar. TV-utstyrsundersøkelsen, personer 15-79 år.

Vi ser en klar vekst i andelen forsinket TV-seing, en trend som forsterkes med årene. Trolig er veksten i vesentlig grad et resultat av økt bruk av TV-distributørens tilleggstjenester, og i mindre grad en konsekvens av TV-mottakernes utbredelse. Ikke minst sett i lys av at bruken av TV-mottaker, i sammenheng med kopiering av TV-innhold, stagnerte de siste årene frem mot 2023, samtidig som andelen husstander med TV-mottaker var fallende.

Den viktigste indikatoren på at en økende andel av den tidsforsinkede seingen kommer fra tilleggstjenestene, har imidlertid vært at tjenestenes faktiske daglige brukere har vært tilsvarende økende fra 4% i 2017 til 13% i 2023.

6.2 Strømming

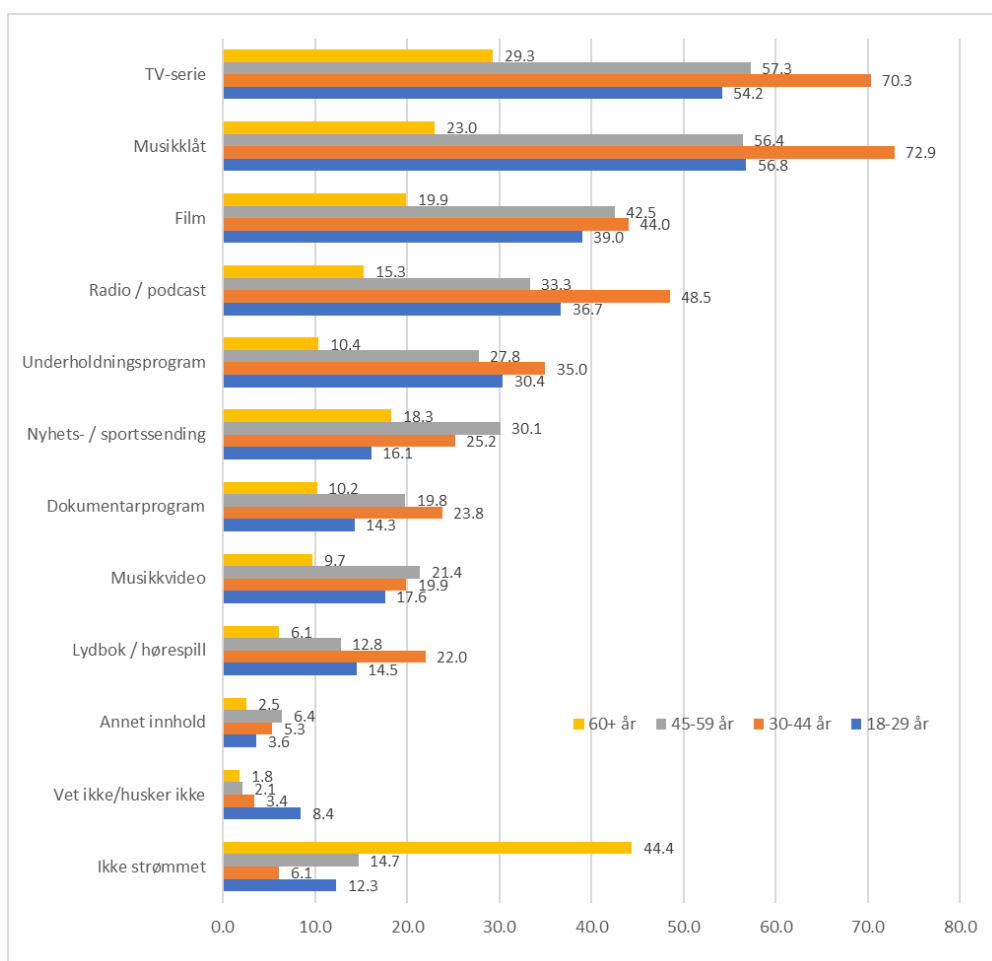
En ulempe ved å anvende tidsforsinket seing og bruk av tilleggstjenester som indikator på alternativ visningsfunksjonalitet, er at disse også omfatter bruk av strømming. Økningen i forsinket seing betyr altså ikke nødvendigvis økt kopiering. I 2024 er kartleggingen derfor utvidet med en avsluttende eksplisitt strømme-registrering. Kartleggingen skjer da uten ytterligere foregående varsel til respondentene og etter at den ordinære

²⁶<https://www.kantar.no/medier/tv/arsrapport-tvov-2020/>

kopieringskartleggingen er foretatt. Den vil dermed ikke påvirke den løpende registreringen og estimeringen av kopieringsomfanget. Samtidig er den et nyttig supplement for å gi en bedre forståelse av kopieringsaktivitetenes praksis.

Spørsmålet som stilles er følgende: «Vi har i denne undersøkelsen sett på privat KOPIERING av lyd, bilde og tekst. Med utbredelsen av internettet tilbys STØMMING av disse kildene i stadig større omfang, slik som hos Youtube, Netflix, Podme, Storytell, Skyshowtime, Spotify, NRK, o.l. Strømming betyr at du kan se og høre på innholdet via internett eller apper mens det blir overført, uten at du først kopierer- eller laster det ned på avspillings-enheten din (TV, nettbrett, smarttelefon, datamaskin eller airplay-spiller).» Registreringskategoriene tilsvarer registreringen av de audio-/audiovisuelle verkstypene (figur 6.2).

Figur 6.2 Andel strømmet siste uke etter verkstype og alder 2025. Prosent, n=2.039.

Syv av ti (73%) oppgir å ha strømmet innhold den siste uken. Hyppigst strømmes TV-serier (52%), musikklåter (51%), filmer (35%) og radio/podcast (33%) - tre av hundre husker ikke. De minst frekvente verkstypene, lydbok og musikkvideo, strømmes blant én-to av ti.²⁷

Videre ser vi, som for kopieringsmetodene ovenfor, klare skiller mellom eldre og unge. Halvparten av de eldste, 60 år og eldre, har ikke strømmet siste uke, mens det samme gjelder for færre enn én av ti under 45 år. Vi merker oss også at strømming er mest utbredt blant 30-

²⁷ Ifølge Statistisk sentralbyrås Mediebarometer har ni av ti (90%) i den norske befolkningen tilgang til abonnement på en eller flere *betalte* strømmetjenester – økende fra 71% i 2020. De mest frekvente tjenestene er Netflix (69%), TV2Play (48%), Viaplay (36%) og Max (34%). NRK TV er den nest mest brukte strømmetjenesten benyttet av befolkningen i det daglige uavhengig av betaling. [Norsk mediebarometer – SSB](#)

44 åringene, ikke blant de aller yngste under 30 år. Variasjonene er ellers til dels større mellom verkstypene enn på tvers av alder innenfor hver verkstype. Det er de samme verkstypene som strømmes hyppigst og minst hyppig innenfor hver alderskategori, men da i ulik grad.

Når vi betrakter strømmingsaktiviteten opp mot kopieringsomfanget ser vi at disse er nært tilknyttet: Jo flere verkstyper man har kopiert, jo flere verkstyper har man samtidig strømmet. Og blant personer som ikke har kopiert, har seks av ti strømmet, mens halvparten av dem som ikke har strømmet har kopiert (Vi kjenner ikke strømmingens omfang, i antall strømmede programmer, filmer, etc).

6.3 Automatisk nedlasting

Kopieringsundersøkelsen har siden 2020 inkludert «offline kopiering», som bl.a. har gitt et vesentlig løft for musikkopieringsvolumet. I dens enere tid er denne funksjonaliteten tilbudt som «automatisk nedlasting»: Tjenesten gjør ikke bare innholdet tilgjengelig, slik som ved strømming, men laster innhold ned automatisk til brukerens enhet, uten at brukeren selv må be om det hver gang.

Kopieringsundersøkelsen måler per dato ikke denne type kopiering (Se Vedlegg 3).

Vedlegg 1: Om undersøkelsen

Kartleggingens formål er å estimere ukentlig omfang av *kompensasjonsberettiget kopiering*, som utgangspunkt for fordeling av midler til de rettighetshavere Norwaco representerer.

V1.1 Gjennomføring

Undersøkelsen er metodisk krevende når respondentene skal rapportere en type atferd som både er kompleks og der avgrensningene for enkelte kan oppleves uklare. Begrepet *kopi* kan tolkes ulikt, særlig i grensetilfeller knyttet til strømming. Videre opererer hver verkstype med flere parallelle innholdskategorier (f.eks. «gratis fra internett», «kjøpt fra internett», «strømming», «offline-kopi»). Ideelt sett skulle vi vært til stede og ha observert respondentens faktiske mediebruk, for å sikre at registreringen blir riktig. Når dette ikke er praktisk eller økonomisk mulig, må det etableres en metode som er gjennomførbar innenfor rammen av tilgjengelige ressurser.

Målgruppe/utvalg: Kartleggingen er rettet mot den norske befolkningen 18-89 år, til sammen 4.391.616 personer. Utvalget er trukket proporsjonalt med befolkningen etter kjønn, alder og bosted.

Informasjonsbehov: Aktivitetsregistreringen omfatter kopiering av audio- og audiovisuelle verker (musikk, film, TV-program og lydproduksjoner) så vel som litterære tekster og bilder, til *privat bruk* i den norske befolkningen i løpet av en såkalt «gjennomsnittssuke», utenom nasjonale ferier eller spesielle hendelser som ellers ville kunne medført atypisk adferd.

En forutsetning for registreringen er som nevnt at respondentene faktisk forstår hva som etterspørres. Hva er en «kopi»? Teknologien knyttet til kopiering er ofte komplisert og vanskelig å forstå. Under den innledende testingen av spørreskjemaet ble det avdekket tilfeller av likeartede av kopieringsvolum på tvers av innholdskategorier, som kan indikere sammenblanding. O.s.v. En viktig del av arbeidet med spørreskjemaet har derfor handlet om å utvikle tilstrekkelig entydige definisjoner. Begrepsbruken er testet på både et internt og et eksternt panel som representerer ulike demografiske befolkningskjennetegn.

Intervjuet har en varighet på om lag 5-6 minutter. Spørreskjemaet finnes vedlagt (Vedlegg 3),

Datainnsamlingsmetode: Metoden er web intervju rettet mot Kantar sitt aksesspanel - Gallup Panelet.- som består av om lag 38.000 *tilfeldig rekrutterte* personer i befolkningen, hentet via egne undersøkelser, eller som tillegg til andre befolkningsrepresentative kartlegginger med tilfeldig valgte respondenter. Panelet er et ISO-sertifisert, aktivt administrert høykvalitetspanel.²⁸

Web-basert datainnsamling gir mulighet for forklaringstekster og instruksjoner, men reduserer ikke nødvendigvis feilratene hvis respondentene enten ikke leser dem eller misforstår informasjonen. Telefonintervju ble i undersøkelsens tidlige fase vurdert som datainnsamlingsmetode, da denne muliggjør sanntidsavklaringer. Kostnadsnivået for telefonintervju er imidlertid uforholdsmessig høyt, og ville krevd en betydelig reduksjon i utvalgsstørrelsen gitt samme pris, noe som igjen vil svekke estimatenes presisjon.

Som i alle surveydesign er kvalitetssikring nødvendig både før og etter datainnsamling. Til tross for dette vil temaets iboende kompleksitet – krav til forkunnskap, mange instruksjoner, utydelige definisjoner, o.l. gjøre datakvaliteten mer sårbar enn i en mer standardisert undersøkelse. Såkalt «Careless answering» f.eks., følger vi uansett alltid med på under

²⁸ ISO 20252: 2019. <https://www.iso.org/standard/73671.html>.

datainnsamlingen: Typiske slike tegn er veldig korte svartider, eller påfallende svarmønstre, som indikerer at respondenten ikke leser spørsmålene nøye. Eksklusjon av respondenter med unormalt kort svartid eller påfallende svarmønstre er standard.

Feltperiode: Datainnsamlingen foretas to ganger årlig, henholdsvis vår og høst, for å fange eventuelle sesongvariasjoner i kopieringsadferden. I 2025 varte *feltperiode 1* fra 30. mai (1 med innledende testintervjuer) til og med 24. juni. *Feltperiode 2* varte fra 4. november til og med 21. november.

Parametrisk oppregning - vektemodell: Utvalget består av 1.010 respondenter i runde1, og 1.039 i runde 2 – totalt 2.039 respondenter.

De endelige utvalgenes demografiske sammensetning kan holdes opp mot befolkningen for vurdering av utvalgsrepresentativitet (Tabell v1.1). Det er særlig krevende å oppnå intervju med den yngste delen av befolkningen i generelle befolkningskartlegginger – personer under 30 år. Frafall i denne aldersgruppen har betydning for analysen i det de yngste har andre interesser og digitale ferdigheter enn de eldre, som vil kunne ha konsekvens for kopieringsadferd og omfang. De eldste over 75 år er generelt sett i mindre utstrekning digitalt aktive enn de yngre.

Utvalgenes kjønns- og bostedsfordeling følger gjennomgående befolkningen. De yngste under 30 år underrapporteres noe, særlig til fordel for de eldste 60 år og eldre. Kjønns- og bostedsfordelingene følger overveiende befolkningen.

Tabell V1.1: Befolkning og utvalg etter alder, kjønn og bosted. Antall og prosent

Befolkning 18-89 år (N=4.440.537)						
Bosted	Kjønn	Alder				Total
		18-29 år	30-44 år	45-59 år	60-89 år	
1-Oslo og omegn	Menn	2.6	4.0	3.3	3.2	13.1
	Kvinner	2.7	3.8	3.2	3.4	13.1
	Sum	5.3	7.8	6.5	6.6	26.2
2-Resten av Østlandet	Menn	2.2	3.0	3.3	4.2	12.6
	Kvinner	2.0	2.9	3.2	4.5	12.6
	Sum	4.2	5.9	6.5	8.7	25.3
3-Sør- og Vestlandet	Menn	3.1	4.1	3.9	4.6	15.7
	Kvinner	2.9	3.9	3.7	4.8	15.3
	Sum	6.0	8.0	7.7	9.3	30.9
4-Trøndelag og Nord-	Menn	1.8	2.2	2.1	2.8	8.9
	Kvinner	1.6	2.1	2.1	2.9	8.7
	Sum	3.4	4.3	4.2	5.6	17.6
5-Total	Menn	9.7	13.3	12.7	14.7	50.3
	Kvinner	9.2	12.7	12.2	15.6	49.7
	Sum	18.9	26.0	24.9	30.2	100.0

Utvalg Runde 1, juni 2025 (n=1.010)							
Bosted	Kjønn	Alder				Total	Awik
		18-29 år	30-44 år	45-59 år	60-89 år		
1-Oslo og omegn	Menn	2.1	3.2	4.6	3.7	13.5	-0.4
	Kvinner	2.0	3.8	3.2	3.4	12.3	
	Sum	4.1	6.9	7.7	7.0	25.7	
2-Resten av Østlandet	Menn	0.9	3.3	4.7	4.4	13.2	-0.1
	Kvinner	1.4	2.8	4.6	3.3	12.0	
	Sum	2.3	6.0	9.2	7.6	25.1	
3-Sør- og Vestlandet	Menn	1.5	4.4	7.0	3.8	16.6	0.0
	Kvinner	1.5	3.9	5.3	3.6	14.3	
	Sum	3.0	8.2	12.4	7.3	30.9	
4-Trøndelag og Nord-	Menn	0.9	2.4	3.4	3.3	9.9	0.6
	Kvinner	1.5	2.4	2.2	2.3	8.3	
	Sum	2.4	4.8	5.5	5.5	18.2	
5-Total	Menn	5.3	13.2	19.6	15.0	53.2	2.8
	Kvinner	6.3	12.8	15.2	12.5	46.8	
	Sum	11.7	25.9	34.9	27.5	100.0	
Awik		-7.2	-0.1	10.0	-2.7		

Utvalg Runde 2, nov 2025 (n=1.029)							
Bosted	Kjønn	Alder				Total	Avvik
		18-29 år	30-44 år	45-59 år	60-89 år		
1-Oslo og omegn	Menn	1.6	4.4	4.4	4.1	14.4	2.7
	Kvinner	3.4	4.0	3.0	4.1	14.5	
	Sum	5.0	8.4	7.4	8.2	28.9	
2-Resten av Østlandet	Menn	1.2	3.0	3.4	4.3	11.9	-0.6
	Kvinner	1.6	3.4	4.3	3.6	12.8	
	Sum	2.7	6.4	7.7	7.9	24.7	
3-Sør- og Vestlandet	Menn	1.3	3.8	5.3	4.1	14.5	-2.2
	Kvinner	1.4	4.1	4.7	4.2	14.3	
	Sum	2.6	7.9	10.0	8.3	28.8	
4-Trøndelag og Nord-	Menn	1.0	1.6	3.0	3.6	9.1	0.1
	Kvinner	1.3	1.7	2.6	3.0	8.6	
	Sum	2.2	3.2	5.6	6.6	17.7	
5-Total	Menn	5.0	12.7	16.1	16.0	49.9	-0.5
	Kvinner	7.6	13.1	14.6	14.9	50.1	
	Sum	12.5	25.9	30.7	30.9	100.0	
Avvik		-6.3	-0.2	5.8	0.7		

Når estimeringen baseres på de tre siste årene, er det samtidig ønskelig at de årlige utvalgene har de samme egenskapene, slik at årlige variasjoner speiler faktiske endringer i befolkningen og ikke utvalgsvariasjoner (Tabell V1.2).

Tabell V1.2 Utvalgenes demografiske sammensetning 2023-2025. Prosent.

År	2023			2024			2025		
	Befolkning	Vår	Høst	Befolkning	Vår	Høst	Befolkning	Vår	Høst
<i>Kjønn:</i>									
Mann	50.3	51.9	52.6	50.3	51.9	50.6	50.3	53.2	49.9
Kvinne	49.7	48.1	47.4	49.7	48.1	49.4	49.7	46.8	50.1
Sum	100.0	100.0	100	100.0	100	100.0	100.0	100.0	100.0
<i>Alder:</i>									
18-29	19.2	12.9	14.6	19.0	9.8	20.1	18.9	11.7	12.5
30-44	25.9	21.8	22.1	26.0	30.6	26.3	26.0	25.9	25.9
45-59	25.3	27.8	28.9	25.1	28.3	24.6	24.9	34.9	30.7
60-89	29.6	37.4	34.4	29.9	31.3	29.1	30.2	27.5	30.9
Sum	100.0	99.9	100	100.0	100	100.0	100.0	100.0	100.0
<i>Bosted:</i>									
Oslo og omegn	25.7	25.8	26.1	26.1	27.3	26.6	26.2	25.7	28.9
Resten av Østlandet	25.7	27.0	25.4	25.4	24.8	26.3	25.3	25.1	24.7
Sør- og Vestlandet	31.0	30.2	31.2	30.9	24.2	23.7	30.9	30.9	28.8
Trøndelag og Nord-Norge	17.7	17.1	17.3	17.7	23.7	23.4	17.6	18.2	17.7
Sum	100.1	100.1	100	100.1	100	100.0	100.0	99.9	100.0
N / n	4330810	1168	1230	4391616	1060.0	1042	4440537	1010	1029

Årets to utvalg speiler gjennomgående hverandre, og de tidligere årenes utvalg, slik at sammenlikning over tid ikke vesentlig grad forstyrres av varierende utvalgssammensetning. De endelige årlige utvalgene vektet hver for seg, etter kjønn, alder og bosted (4 regioner) for å korrigere utvalgsskjevheter relativt til befolkningen (Tabell V1.3). Vekting vil imidlertid ikke erstatte frafall, og forutsetter at utvalgene i strata som veies opp eller ned, er representative for befolkningen i disse.²⁹

²⁹ Utvalgene vil kunne ha skjevheter etter andre egenskaper enn de demografiske og som påvirker kopieringsadferd, eksempelvis interesse for kilder som i større grad kopieres enn andre, innsikt i overføringsteknologi, etc. Disse egenskapene kan vanskelig vurderes da vi ikke kjenner deres faktiske befolkningsfordeling.

Tabell V1.3 Utvalgsvekt. Antall, max-/min verdi, gjennomsnitt og standardavvik.

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Raked Weight	2039	.69	1.70	1.0607	.27425
Valid N (listwise)	2039				

Det skal også bemerkes at utvalgenes utdanningsnivå sannsynligvis er høyere enn i befolkningen. Direkte sammenstilling av selvrapportert utdanningsnivå (i et befolkningsutvalg) med offisiell utdanningsstatistikk er ikke enkel, grunnet ulike registreringskriterier og begreper. Vi ser imidlertid at utvalgets utdanningsnivå er høyere enn i befolkningen, der andelen med universitets/høyskoleutdanning utgjør 67% (64% i 2024) mot 36% i befolkningen. Utvalgets utdanningsnivå er stabilt over tid og korrigeres ikke.

V1.2 Estimering

Estimeringen baseres på:

1. Direkte metode: Respondentene rapporterer faktisk kopiering siste uke.
2. Verkstype-spesifikke omregninger og avkorting av svarskalaer.
3. Parametrisk oppregning: Oppskalering til befolkning gjennom vektemodeller.
4. Glidende treårs gjennomsnitt: For robusthet og stabilitet over tid.

Direkte metode: Kopierings omfang estimeres ved såkalt *direkte metode*, og spørsmål om hvorvidt man har foretatt en aktivitet (kopiering av gitt verkstype) i en referanseperiode (uke - Tabell V1.3).³⁰

Tabell V1.3 Kopieringskilder og metoder.

ANALOG		DIGITAL					
Kilde	Metode	Strømme-tjeneste		Nett-leverandør		(Nett)Radio / TV	
		Offline nedlast	Stram-ripping	Nedlast - gratis	Nedlast - kjøpt	Kopi - gratis	Kopi - kjøpt
<u>Lydmedie</u>		<i>Innhold</i> : Totalt beskyttet volum siste uke (opphav innenfor EØS)					
- Egen PC/disk	Overført/back-up						
- Original	Kopi						
- Uoriginal	Kopi						
- Annen	Kopi						
	Utskrift / scan						
<u>Litteratur / bilde</u>	Foto/skjermbilder						
	Overført/synkronisert						

Audio- / audiovisuell kopiering registreres ved tre hovedkategorier kopieringsmåter:

1. Kopiering av TV-innhold via TV-mottaker/TV-boks: Her er kopiene kompensasjonsberettigede så lenge de ikke er lagret ved hjelp av pauseknappen på TV-mottakeren eller har opphav utenfor EØS.
2. Kopiering fra Radio/TV (ikke via TV-mottaker), internett, harddisker og fysiske formater (som CD/DVD): Her er kopiene kompensasjonsberettigede så lenge de ikke er kjøpt fra internett, er ulovlige eller har opphav utenfor EØS.

³⁰ Denne metoden estimerer størrelsene direkte fra de observerte dataene, uten bruk av modellforutsetninger eller indirekte beregninger. Alternative måter å kartlegge omfang på er å spørre om «hvor ofte» man gjør en bestemt aktivitet («Faktormodell: Tar utgangspunkt i én sentral egenskap og multipliserer med faktor») eller når man gjorde det sist («Distansmodell: Predikerer utfall basert på avstand mellom observasjonene»).

3. Offline kopiering: De fleste og mest brukte strømmetjenester for musikk, radio/podkast og lydbok har tilrettelagt funksjonalitet for å lagre offline. Dette gjelder særlig tjenester som Spotify, Tidal, Storytel, Fabel, Acast og for eksempel «podkast»-app'en på Apple-enheter og Android-enheter. De siste årene har det blitt vanlig å tilrettelegge for offline lagring også i strømmetjenester for film/TV/video-medier. Vi finner funksjonaliteten i tjenester som Netflix, HBO, Viaplay, TV2 Sumo etc. Imidlertid er det fortsatt strømmetjenester som ikke tilbyr offline lagring eller nedlastning av strømmet innhold.³¹ Offline kopiering er kompensasjonsberettiget så lenge kopiene ikke har opphav utenfor EØS.

Kopiering av litterære / visuelle verk registreres ved fire kopieringsmåter:³²

1. Utskrift / scan / fotografi
2. Nedlastning fra internett
3. Avfotografering eller skjermbilde
4. Overføring / synkronisering mellom lagringsmedier

Verkstyper dekkes med tilhørende måleenheter (Tabell V1.4):

Tabell V1.4 Verkstyper og måleenheter.

Verkstype	Måleenhet (antall siste 7 dager)
<i><u>Audioverk:</u></i> Musikk Lydbøker / hørespill Radioprogram / podkast	Låter Bøker/spill Programmer
<i><u>Audiovisuelle verk:</u></i> Musikkvideo Film (ikke TV serie) TV-serie (ikke film) Nyhets-sportsprogram Underholdningsprogram Dokumentarprogram	Videoer Filmer Episoder Sendinger Program Program
<i><u>Tekst:</u></i> Nyhet / kommentar / journalistikk, o.l. Fagstoff / forskning / vitenskap Skjønnlitteratur Sangtekst / noter Reiseguide Biografi Leksikon / oppslag Matoppskrift / strikkeoppskrift o.l. Blogg Annet	Sider
<i><u>Bilde:</u></i> Fotografi Tegneserie Tegning / illustrasjon / kart Maleri / grafikk / skulptur Design / kunsthåndverk Kunstproduksjon Annet	Bilder

Den direkte metoden innebærer at det for alle kopieringsmetoder først kartlegges om aktiviteten er utført de siste syv dagene. Hvis ja, følges man opp med spørsmål om kopien var

³¹ I 2020 ble målingen av offline kopiering foretatt adskilt fra andre kopieringsmetodene i en egen rapport. Fra og med 2021er estimerer knyttet til offline kopiering trukket inn i hovedrapporten I 2021 ble det gjort sammenligninger mot resultater for 2020, som sammenslåinger av resultater fra 1) hovedrapporten i 2020 og 2) den adskilte rapporten om offline kopiering.

³² Kartleggingene av audio- og audiovisuell kopiering strekker seg tilbake til 2007. Fra og med innføring av ny åndsverklov 1. juli 2018, omfattes også visuelle verk og litterære tekster av rettighetsvernet.

lovlig og hvilket innhold den hadde. Deretter etterspørres kopieringens omfang: antall låter, filmer, tekstsider, fotografier, etc. – for lovlig og ulovlig kopiering.

Til slutt registreres hvilket *geografisk område* «den sist kopierte teksten/bildet» hadde sitt opphav i, basert på respondentenes egen rapportering av opphavssted: Norge, annet Europeisk land eller land utenfor Europa. Merk at registreringen av opprinnelsesland endres fra og med 2022 etter at England trådte ut av EU/EØS. Ny inndeling ble da «Fra EU/EØS-land utenfor Norge (ekskl. Storbritannia)» og «Fra land utenfor EU/EØS-land (inkl. Storbritannia)». Endringen har bl.a. konsekvens for estimeringen av volum for musikklåter da disse ofte har hatt engelsk opphav. Merk også at det for mange verk vil kunne være vanskelig for respondentene å vite eksakt opphav.

I beregningen av antall *kompensasjonsberettigede* kopier av hver verkstype, går følgende til fradrag:

- *Kopier med opphav utenfor EØS:* EØS-andel beregnes gjennom spørsmål til respondentene om opphav til siste foretatte kopi. Kopier med opphav i Storbritannia inngår i EØS-andelen frem til og med 2021. Etter at landet har trukket seg ut av EU, er Storbritannia fra og med 2022 trukket ut av EØS-andelen. For verkstypen musikk, fastsettes EØS andelen i henhold til rapportering fra Gramo. For de øvrige verkstypene estimeres andelen basert på opplysning fra respondentene om verkenes opphavssted. Respondenter som ikke kjenner opprinnelsessted fordeles forholdsmessig på opprinnelsesområdene. (med unntak for musikkopier, der Gramo tallene ligger til grunn).
- *Ulovlige kopier:* Ulovlig audio/audiovisuell kopiering registreres som nevnt ved selvrappotering for kilder hvor slik kopiering er mulig. Volumet registreres tilsvarende ved selvrappotert antall ulovlige kopier for hver verkstype. Rapportert omfang er gjennomgående lavt.³³ For kopiering av tekst/bilde er det vanskelig for respondentene selv å definere hva som er lovlig eller ikke og lovligheten av kopieringen for disse verkstypene registreres derfor ikke. Ulovlige kopier regnes ikke som kompensasjonsberettigede.
- *Original DVD:* Her trekkes 87 prosent av kopiene fra som ikke-kompensasjonsberettigede, da de regnes som ulovlige i henhold til Norwaco-kartlegging som har vist at 13 % av originale DVD`er ikke har kopisperre.
- *Kopier kjøpt fra internett:* Kjøpte eksemplarer er per definisjon ikke kompensasjonsberettigede.

Verkstypespesifikke omregninger og avkortinger: For å unngå at ekstremverdier gir årlige enkeltestimater som «hopper og spretter», er volumskalaer satt restriktivt og med maksimalgrenser:

1. Skalaene er satt relativt lavt for å redusere innflytelsen fra uteliggere og ekstremverdier, som ellers ville gitt uforholdsmessig store utslag i nivåmålingene.
2. Det settes et øvre tak for hvor mye kopiering et individ kan rapportere på tvers av innholdskategorier innen samme verkstype. Dette eliminerer effekten av dobbeltregistrering og sikrer konsistens i datagrunnlaget.

Skalajusteringene foretas i etterkant av datainnsamlingen, med følgende maksimumsverdier per kopi per kopieringsmåte (Tabell V1.5).

³³ Det understrekes i spørreskjemaet at rapporteringen er konfidensiell. Kartlegging av presumptivt ulovlig aktivitet vil likevel uansett kunne medføre underrapportering.

Tabell V1.5 Maksimalverdier for kopieringsvolum etter verkstype.

Verk	Maks kopi per metode	Maks sum kopier
Lydbok	10	20
Musikk	200	400
Radio/podkast	50	100
Film	30	60
TV-serier	50	100
Dokumentar	50	100
Underholdning	50	100
Musikkvideo	200	400

Alle verdier over disse grensene justeres ned til maksimalverdi. Merk at musikk /musikkvideo har høyere maksimalverdier enn for de øvrige verkstypene, da disse typisk utgjør korte / små filer som lastes i høyt volum.³⁴

Glidende snitt: Rapporteringen fra og med 2022 markerer en omlegging i beregningen av kopivolumet, uten at den har svært store konsekvenser for estimatet. I 2021 ble estimeringen basert på et veiet gjennomsnitt for de tre siste årene, der inneværende år teller 3/6, foregående 2/6 og året før der 1/6. Merk at for tekst og bilde var beregningene gjort år for år helt frem til kompensasjonsberettiget total, hvoretter glidende snitt ble anvendt på disse totalene. I 2022 er designet endret slik at det nå først lages et glidende snitt på andelene per år, hvoretter totalen beregnes. Justeringen skyldes at særlig enkelte basestørrelser i undergruppene i tekst og bilde var små, og for å skape samsvar med estimeringsteknikken for audio- og audiovisuelle kopier. Snittberegningen demper tilfeldig variasjon, og øker den effektive utvalgsstørrelsen per målepunkt. Implikasjonen er jevnere tidsserier med lavere måleusikkerhet.

Glidende snitt anvendes nå også i estimeringen av opphavssted. Her har vi ikke historiske tilgjengelige tall fra perioden før 2020. Beregningen i 2022 ble derfor utført ved at 2020 talte kun for dette året, mens 2021 var et veiet gjennomsnitt av 2020 (1/3) og 2021 (2/3). Fra og med 2022 benyttes som nevnt et veiet snitt av de tre siste årene vektet med hhv 3/6 for siste år, 2/6 for nest siste år og 1/6 for første år. Rapporteringer fra og med 2022 er basert på dette glidende snittet.

Volumtallene representerer altså de rene estimerte kopivolum, for hver enkelt kopieringsmåte og verkstype. Kopinor foretar med dette utgangspunktet *egen fordeling av rettighetsmidler* i henhold til verkenes art og måleenheter: En film teller både som lyd- og bilde medium, en TV-episode har lenger varighet enn en musikkvideo, etc.

V1.3 Statistisk usikkerhet

Ut over de nevnte kriteriene for undersøkelsens gjennomføring avhenger estimatenes presisjon av flere faktorer.

Ulike forhold medfører at vi må forvente noe variasjon fra måling til måling. Enkelte år lanseres det for eksempel populær musikk, filmer eller TV-serier som øker kopieringsomfanget. Ny teknologi kan endre gamle kopieringsvaner, også innenfor ulovlig kopiering. Omfattende kopieringsfenomener som arkivkopiering og seriekopiering kan medføre uvanlig høye volum – gjerne kun for en enkelt respondent. Arkivkopiering, hvor man eksempelvis digitaliserer hele platesamlingen sin, er nok sjelden forekommende. Men de totale estimatene vil være følsomme for dette om vi tilfeldigvis treffer en person som utfører det i referanseuken, versus

³⁴ Detaljert dokumentasjon av utvalgstilretteleggingen finnes som eget vedlegg.

om vi *ikke* velger ut personer som gjør det. Selv om vi tar høyde for korrigerende av ekstremverdier risikerer vi at i utgangspunktet «ordinære» kopieringsaktiviteter kan gi til dels store utslag i de endelige estimatene fra gang til gang.

Det vektete gjennomsnittet anvendt fra og med 2022 bidrar som nevnt til å redusere omfanget av slike tilfeldige avvik, der det endelige estimatet «glatter ut» tilfeldige anomalier, samtidig som det er rimelig sensitivt overfor endringer som ligger nært i tid.

Endelig, når vi estimerer med utgangspunkt i et utvalg innebærer slutninger til hele befolkningen statistisk usikkerhet. Denne usikkerheten kan beregnes og legges til grunn for resultatenes tolkning. Estimatenes presisjon avhenger av utvalgsfordelingen og det antall respondenter som ligger til grunn for beregningen. Det er da vanlig å rapportere estimatens *konfidensintervall*, som angir intervallet som med en spesifisert sannsynlighet (som i vårt tilfelle er 95%) inneholder den sanne (men vanligvis ukjente) verdien av egenskapen i hele befolkningen. I tillegg vurderes gjerne variasjonskoeffisienten som viser forholdet mellom standardavviket og estimatet – konfidensintervallets eller feilmarginens størrelse relativt til estimatet i seg selv.

Følgende tabell viser konfidensintervall og variasjonskoeffisienten for estimatene på antall ukentlige kopier per verkstype (Tabell V1.5):³⁵

Tabell V1.5. Konfidensintervall

Verk	Variasjons-koeffesient	Estimat	95% konfidensintervall (-)	95% konfidensintervall (+)
Filmer	0,09	749 000	681 590	816 410
Tv-serier	0,06	4 212 000	3 959 280	4 464 720
Nyhets- og sportsprogram	0,11	909 000	809 010	1 008 990
Dokumentar	0,06	1 205 000	1 132 700	1 277 300
Underholdningsprogram	0,09	1 699 000	1 546 090	1 851 910
Musikkvideoer	0,14	144 000	123 840	164 160
Musikklåter	0,18	34 899 700	28 617 754	41 181 646
Lydbøker og hørespill	0,21	1 062 000	838 980	1 285 020
Radioprogram	0,13	5 607 000	4 878 090	6 335 910
Totalt	0,16	50 486 700	42 587 334	58 386 066

På totalnivå er variasjonskoeffisienten 0,16 prosent, og konfidensintervallet angir at det endelige resultatet med 95 prosent sikkerhet vil ligge et sted mellom 45,9 millioner og 63,2 millioner ukentlige kopier. Ikke desto mindre er det oppgitte estimatet – 50,5 millioner kopier – det statistisk mest *sannsynlige* resultat.

³⁵ Estimatenes er beregnet for 2021, og er tentative.

Vedlegg 2: Ukentlig kopiering av audio- og audiovisuelle verk 2023-2025 etter verkstype og kopieringsmåte.

Antall kopier og prosent.

2025 (før Gramo-justering)

KOPIERINGSMÅTE / KILDE	AUDIOVERK RADIO- PROGRAM			AUDIOVISUELLE VERK					
	MUSIKK	/PODCAST	LYDBOK	TV SERIE	UNDER- HOLDNING	NYHETER- SPORT	DOKU- MENTAR	FILM	MUSIKK VIDEO
<i>Kopieringsvolum:</i>									
Via TV-mottaker	-	-	-	3,501,726	1,264,166	970,230	941,788	1,089,411	282,932
Utenfor TV-mottaker (samlet)	-	-	-	828,525	241,768	327,090	253,553	440,077	234,724
Lastet ned gratis fra internett	1,959,630	1,270,191	382,946	-	-	-	-	-	-
Kjøp fra internett	1,069,972	432,523	250,168	148,263	26,799	183,906	158,478	99,700	26,831
Stream-rippet	1,187,494	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopiert fra radio/nettradio	1,062,447	-	140,493	-	-	-	-	-	-
Overført fra PC/Mac, mobil, skytjeneste, minnepinne, ekstern haddisk, o.l.	4,703,581	502,493	264,836	-	-	-	-	-	-
Kopiert fra original/uoriginal CD	641,332	314,777	64,353	-	-	-	-	-	-
Offline kopiering (ex kjøp/ripp)	28,482,842	3,467,398	1,048,986	1,277,227	112,208	100,513	113,507	505,846	67,959
TOTAL KOPIERING	39,107,298	5,987,382	2,151,782	5,755,741	1,644,941	1,581,739	1,467,326	2,135,034	612,446
<i>Fratrekk:</i>									
Kjøpt fra internett	1,069,972	432,523	250,168	148,263	26,799	183,906	158,478	99,700	26,831
Stream-rippet	1,187,494	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulovlige kopier	2,590,108	467,984	300,972	465,271	112,667	91,419	130,425	130,785	113,729
NETTO KOPIERING	34,259,724	5,086,875	1,600,642	5,142,207	1,505,475	1,306,414	1,178,423	1,904,549	471,886
EØS-andel (%)	47	84	81	59	87	87	66	46	69
Andel utenfor EØS	18,189,058	799,737	298,974	2,088,518	207,635	131,273	400,414	1,033,865	146,263
KOMPENSASJONSBERETTIGET KOPIERING	16,070,666	4,287,138	1,301,668	3,053,689	1,297,840	1,175,141	778,009	870,684	325,623

2024

KOPIERINGSMÅTE / KILDE	AUDIOVERK RADIO- PROGRAM			AUDIOVISUELLE VERK					
	MUSIKK	/PODCAST	LYDBOK	TV SERIE	UNDER- HOLDNING	NYHETER- SPORT	DOKU- MENTAR	FILM	MUSIKK VIDEO
<i>Kopieringsvolum:</i>									
Via TV-mottaker	-	-	-	3,874,721	1,268,008	998,201	929,706	1,037,390	254,271
Utenfor TV-mottaker (samlet)	-	-	-	786,485	131,261	300,709	246,036	368,794	115,192
Lastet ned gratis fra internett	1,595,744	1,421,284	283,863	-	-	-	-	-	-
Kjøp fra internett	988,776	394,525	272,997	146,339	23,950	85,794	123,804	80,106	9,142
Stream-rippet	862,550	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopiert fra radio/nettradio	539,717	-	77,378	-	-	-	-	-	-
Overført fra PC/Mac, mobil, skytjeneste, minnepinne, ekstern haddisk, o.l.	3,778,523	430,522	218,046	-	-	-	-	-	-
Kopiert fra original/uoriginal CD	948,150	95,508	50,391	-	-	-	-	-	-
Offline kopiering (ex kjøp/ripp)	29,962,896	3,740,999	1,063,129	1,212,271	85,427	52,454	95,285	522,038	52,856
TOTAL KOPIERING	38,676,356	6,082,838	1,965,804	6,019,816	1,508,646	1,437,158	1,394,831	2,008,328	431,461
<i>Fratrekk:</i>									
Kjøpt fra internett	988,776	394,525	272,997	146,339	23,950	85,794	123,804	80,106	9,142
Stream-rippet	862,550	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulovlige kopier	1,337,619	254,761	234,878	440,672	82,130	52,454	63,584	155,001	27,956
NETTO KOPIERING	35,487,411	5,433,552	1,457,929	5,432,805	1,402,566	1,298,910	1,207,443	1,773,221	394,363
EØS-andel (%)	50	84	81	59	87	87	70	43	66
Andel utenfor EØS	17,808,766	861,981	279,685	2,234,116	175,930	164,871	366,532	1,014,146	135,022
KOMPENSASJONSBERETTIGET KOPIERING	17,678,646	4,571,570	1,178,245	3,198,690	1,226,636	1,135,108	840,912	759,074	259,340

2023

KOPIERINGSMÅTE / KILDE	AUDIOVERK			AUDIOVISUELLE VERK					
	MUSIKK	RADIO-PROGRAM /PODCAST	LYDBOK	TV SERIE	UNDER-HOLDNING	NYHETER-SPORT	DOKU-MENTAR	FILM	MUSIKK VIDEO
Kopieringsvolum:									
Via TV-mottaker	-	-	-	4,220,453	1,552,873	1,053,964	1,066,175	1,053,116	346,383
Utenfor TV-mottaker (samlet)	-	-	-	853,947	135,206	303,266	344,638	387,245	102,567
Lastet ned gratis fra internett	2,074,803	1,122,499	273,322	-	-	-	-	-	-
Kjøp fra internett	1,257,426	324,898	271,455	169298	46698	104685	129382	119030	9450
Stream-rippet	1,083,096	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopiert fra radio/nettradio	374,529	-	84,841	-	-	-	-	-	-
Overført fra PC/Mac, mobil, skytjeneste, minnepinne, ekstern haddisk, o.l.	4,327,612	576,227	244,069	-	-	-	-	-	-
Kopiert fra original/uoriginal CD	1,075,703	132,567	66,243	-	-	-	-	-	-
Offline kopiering (ex kjøp/ripp)	34,575,947	3,488,944	984,333	1,219,078	88,579	54,223	146,315	531,617	53,258
TOTAL KOPIERING	44,769,116	5,645,135	1,924,263	6,462,776	1,823,356	1,516,138	1,686,510	2,091,008	511,658
Fratrekk:									
Kjøpt fra internett	1,257,426	324,898	271,455	169298	46698	104685	129382	119030	9450
Stream-rippet	1,083,096	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulovlig kopiering	1,497,084	321,990	223,222	445,622	79,917	80,118	103,788	223,956	34,417
NETTO KOPIERING	40,931,510	4,998,247	1,429,586	5,847,856	1,696,741	1,331,335	1,453,340	1,748,022	467,791
EØS-andel (%)	53	87	83	59	87	89	70	41	67
Andel utenfor EØS	19,153,218	661,057	244,481	2,416,772	226,749	147,006	440,570	1,033,330	154,341
KOMPENSASJONSBERETTIGET KOPIERING	21,778,292	4,337,190	1,185,106	3,431,083	1,469,991	1,184,329	1,012,770	714,692	313,451

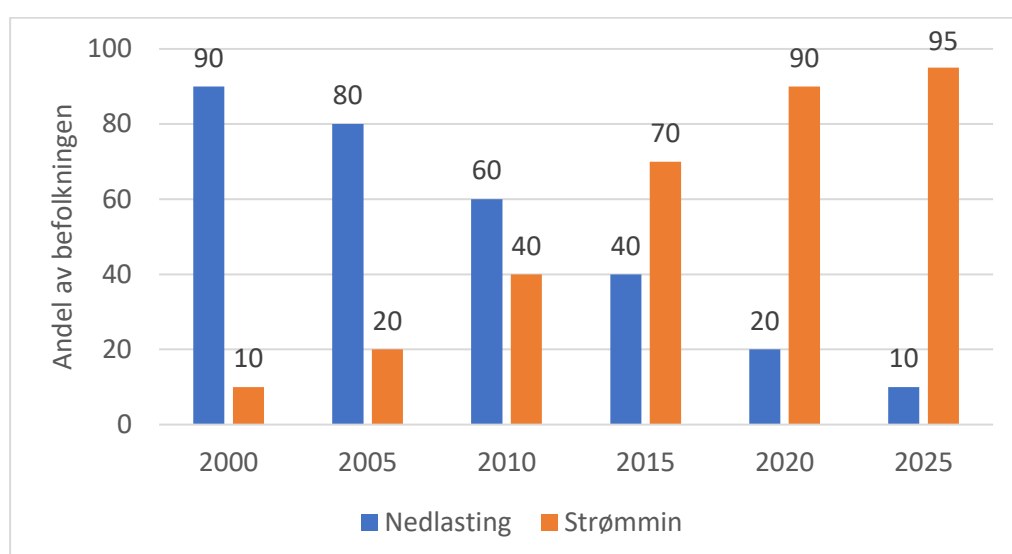
Vedlegg 3: Strømming og automatisk nedlasting³⁶

Ny teknologi har de senere årene gjort det mulig for innholdsleverandører å tilby ulike former for tilgjengelighet via digitale hybridløsninger, som dels «konkurreren» med «tradisjonell kopiering», slik det defineres i Norwco's kopieringsundersøkelse. Dette vedlegget redegjør kort for disse løsningene, dels fordi de problematiserer kartleggingens begrepsbruk og dermed respondentenes forståelse av kartleggingens innhold, dels fordi de etter hvert kan utgjøre en form for «tradisjonell» kopiering som ikke fanges eksplisitt i dagens undersøkelse.

Strømming

Strømming muliggjør avspilling i sanntid, avhengig av internettforbindelse (ingen permanent lagring på enheten), som i løpet av de siste 15–20 årene har overtatt som dominerende måte å konsumere digitalt innhold på (Figur V3.1).

Figur V3.1: Historisk utvikling for nedlasting vs. strømming. Prosent.

Strømmingens stigende utbredelse over tid spiller del ulike tidsfaser i samspill mellom generell teknologisk utvikling (internett/hastighet), tjenestetilbydere (forretningsmodeller) og konsumenter, som løper parallelt med kopieringsundersøkelsen gjennomføring:

1. *Tidlig 2000-tall: Nedlasting dominerer:* Nedlasting av digitale kopier er den klart mest utbredte måten å få tilgang til musikk, filmer og spill på. Strømmeteknologien er fortsatt i sin spede begynnelse, og internettforbindelser var ofte for trege til å håndtere sanntidsavspilling av høyoppløselig innhold.

- Digitale nedlastinger av musikk, filmer og spill blir vanlige med tjenester som iTunes og Steam.
- Mange bruker også fildelingstjenester som Napster og Pirate Bay, noe som skaper store debatter om opphavsrett.

2. *Midten av 2000-tallet - strømming vokser frem:* Tiåret markerer et tydelig skifte fra nedlasting til strømming, drevet av teknologiske fremskritt og nye forretningsmodeller.

- YouTube (2005) og Spotify (2008) introduserer ny modell: Tilgang til innhold uten å eie en kopi.
- Strømming blir attraktivt fordi det gir umiddelbar tilgang uten å måtte vente på nedlasting.

³⁶ Deler av vedlegget er laget ved bruk av KI.

3. 2010-tallet: *Strømming blir standard*: Strømming den dominerende måten å konsumere digitalt innhold på, og nedlasting ble gradvis reduseres til et supplement. Tiåret preges av eksplosiv vekst i strømmetjenester, global utbredelse og endringer i forbrukervaner.

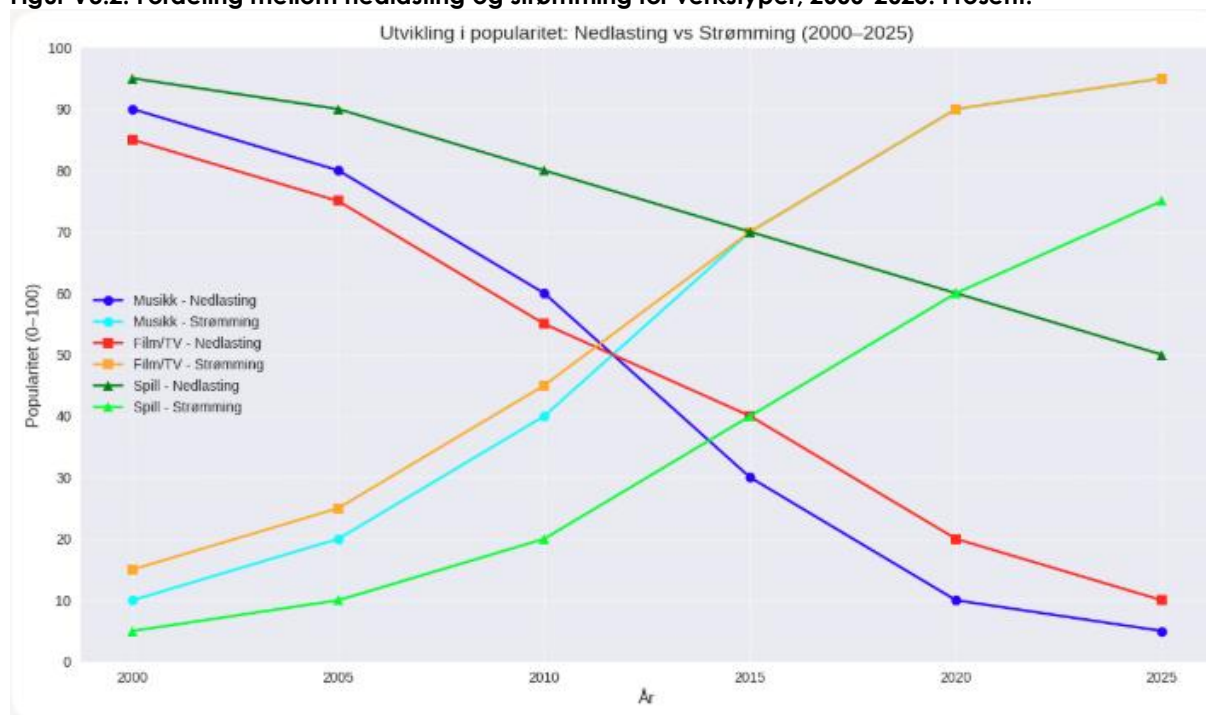
- Netflix, HBO og Spotify blir globale giganter.
- Nedlasting blir mindre vanlig, men mange tjenester tilbød "offline-modus" – en hybrid mellom strømming og nedlasting.

4. 2020-tallet: *Strømming dominerer nesten helt*: Strømming blir den nesten totale standarden for digitalt innhold. Nedlasting eksisterer fortsatt, men kun som en praktisk funksjon for offline-bruk.

- I Norge har 88 % av befolkningen tilgang til minst én betalt strømmetjeneste.
- Nedlasting brukes mest til offline-bruk (flyreiser, områder uten dekning), mens strømming er standardvalg i hverdagen.

Endelig er det klart at trenden har gjort seg gjeldende med om lag like stor hastighet for hovedkategoriene av digitalt konsum, musikk og film (Figur V3.2).

Figur V3.2. Fordeling mellom nedlasting og strømming for verkstyper, 2000-2025. Prosent.

Den tredje typen, «spill», omfattes ikke av Norwaco-avtalen, og reguleres av andre organisasjoner eller direkte av spillutviklere og utgivere.

Automatisk nedlasting

Kopieringsundersøkelsen har siden 2020 inkludert «offline kopiering», som bl.a. har gitt et vesentlig løft for musikkopieringsvolumet. Nå tilbys denne løsningen som «automatisk nedlasting»: Tjenesten gjør ikke bare innholdet tilgjengelig, slik som ved strømming, men laster innhold ned *automatisk* til brukerens enhet, uten at brukeren selv må be om det hver gang. Tjenesten finnes i ulike former, for eksempel:

- *Strømmetjenester med automatisk nedlasting*, som Netflix-funksjonen «Nedlastinger for deg», hvor serier og filmer lastes ned automatisk basert på hva tjenesten tror man liker. Innhold er da alltid tilgjengelig, også uten nettilgang.

- *Musikktjenester med offline-funksjoner*: Spillelister lastes ned for avspilling uten nett – ofte som en del av appens automatiske synkronisering. Er nå utbredt praksis i moderne strømmetjenester for særlig musikk og audio.

Fleire benevnelser brukes om denne formen for innholdsoverføring, slik som «smart-nedlastning», «push-distribusjon», «Innholdsabonnement /innholdssynkronisering» eller «Offline-synkronisering». Felles for disse er at innhold sendes til enheten din proaktivt, gjerne styrt av algoritmer eller forhåndsdefinerte abonnementspreferanser.

Automatisk nedlastning innebærer altså at innhold lagres som ekte filer på mottakerens enhet, uten at man selv ber om det hver gang:

- Systemet/tjenesten *henter hele filer* i bakgrunnen, f.eks. spillelister, podkaster eller anbefalte serier.
- Mottaker får en *permanent kopi* på enheten (ofte DRM-beskyttet).
- Innhold kan spilles av innholdet *uten internett* etter at nedlastingen er fullført.

Mens strømming spiller av innhold i sanntid (via buffring, men uten helhetlig kopi) og avhengig av internettforbindelse, laster automatisk nedlastning ned fullverdige filer, slik at man har offline-tilgang: Automatisk nedlastning regnes dermed som en form for kopiering – i motsetning til strømming.

Tabell V3.1. Kjennetegn ved strømming og automatisk nedlastning.

KJENNETEGN	STRØMMING	AUTOMATISK NEDLASTING
LAGRING	Ingen permanent lagring	Lagrer komplette filer på enheten
INTERNETTKRAV	Krever kontinuerlig nett	Kun nødvendig ved nedlastning, ikke ved avspilling
STARTTID	Spilles av umiddelbart	Må lastes ned før avspilling (men skjer i bakgrunnen)
DATAFORBRUK	Bruker data hver gang du spiller av	Bruker data én gang; deretter offline
FIL-EIERSKAP	Ingen kopi beholdes	Du har en lokalt lagret (ofte DRM-styrt) kopi

«Automatisk nedlastning» vil i Kopieringsundersøkelsen tilsvare «Offline lagring» - forskjellen er at nedlastingen skjer i bakgrunnen, og kanskje uten at abonnenten vet om det. Tilsvarende oppdages ikke nedlastingen før avspillingsenhetens lagringsplass er full – man må inn og rydde opp i innholdet for å frigjøre plass til nye nedlastinger. Når nedlastingen dels skjer ubevisst vil den heller ikke nødvendigvis bli rapportert av respondentene. Grunnlag for estimering av det automatiske nedlastede kopivolumet vil eventuelt kunne finnes hos innholdsleverandørene (tilsvarende Gramo's rapportering av audiokopieringens EØS-andel)).

Powering decisions
that shape the world.

